

VERKEERSLACHTOFFERS, HET LEED ACHTER DE CIJFERS.

DOSSIER
PLEEGZORG
ANNO 2014

p. 13

VERKEERSLACHTOFFERS: DE LANGDURIGE GEVOLGEN NA HET ONGEVAL p. 4

VLAAMSE ZIEKENHUIZEN LATEN ZICH ACCREDITEREN p. 10

KUNNEN MENSEN MET CHRONISCHE PIJN WEER AAN DE SLAG? p. 12

ACTRICE CARLY WIJS: "PLEEGZORG VERRUIMT MIJN HORIZON" p. 18

ORGANISATIE OP DE SCHOP

BOEK | Zorginstellingen die een radicaal nieuwe weg willen inslaan, met minder hiërarchie, meer efficiëntie en betrokken medewerkers vinden inspiratie in het boek *Zorgvernieuwers*. Negen best practices komen aan bod. Ze tonen aan dat de zorgsector kan verbeteren – voor de medewerkers en de gebruikers – door een andere organisatie. “Vaak groeien organisaties organisch”, zegt Claude Missiaen van Flanders Synergy. “Ze beginnen klein en praktisch, maar groeien, fusioneren, veranderen van

structuur. Meestal gaat dat gepaard met een sluipende bureaucratie. Het geheim? Eenvoudige organisaties, complexe jobs! Daarvoor moet je wel je hele systeem durven herbekijken. We vinden het vaak vanzelfsprekend dat

er bepaalde regels zijn en dat er een sterke hiërarchie is. Maar we staan niet meer stil bij het nut daarvan.”

- ▶ *Lees het interview en de reacties van ministers Jo Vandeurzen en Ingrid Lieten op weliswaar.be/114*
- ▶ *Jos Benders en Claude Missiaen, *Zorgvernieuwers*. Betere zorg door anders organiseren. 9 praktijkverhalen, 2013, Lannoo Campus, 160 p., € 24,99. ISBN 978 94 014 10861*

DE KRACHT VAN ERVARING

SENIOREN | Samenwerking tussen generaties lijkt nog altijd meer uitzondering dan regel. Maar volgens Catherine Zenner van de koepelorganisatie Zorgnet Vlaanderen moeten we uit de bestaande praktijken leren en ze veralgemenen. Daarom registreerde ze een twintigtal cases van georganiseerde contacten

tussen bewoners van woonzorgcentra en jongere leeftijdsgroepen. “Als ik terugkom, zou ik hem graag weer willen krijgen, al moet ik er eufes voor wachten”, zegt Mathilde De Pauw in het

YouTube-filmpje (foto). Mathilde woont in het woonzorgcentrum Maria Boodschap in Niel. De sympathieke jonge gast over wie ze spreekt, is Muhammed Ocabag uit de derde graad Haarverzorging in het Technisch Atheneum.

Samen met een cameraman maakte Zenner drie filmpjes over intergenerationele samenwerking. Nog een vijftiental andere cases over contacten tussen ouderen en andere leeftijdsgroepen heeft ze gebundeld in een zogenaamd inspiratieboek. Het initiatief om praktijkvoorbeelden te delen, kreeg de zegen van de Koning Boudewijnstichting, die het project verwelkomde in het programma ‘Vroeger nadenken over later – een dialoog tussen generaties over de latere levensjaren’. Met het boek en de filmpjes wil Catherine Zenner duidelijk maken welke vormen van samenwerking er tussen generaties mogelijk zijn. “Als je geleidelijk en met één doelgroep begint, is het echt niet zo’n corvee.”

- ▶ *Lees het hele artikel op weliswaar.be/114*
- ▶ *Beeldreportages op www.youtube.com/zorgnetvlaanderen*
- ▶ *Het inspiratieboek kan je downloaden op www.zorgnet-vlaanderen.be (publicaties)*

>>>> [Lees meer op weliswaar.be](http://weliswaar.be) >>>> weliswaar.be/uitgelezen: onze selectie boeken >>>> [f weliswaar](https://www.facebook.com/weliswaar)

Diversiteit in uw personeelsbeleid? Wij adviseren!

VKN Vlaams netwerk van ondernemingen

unizo
VERSTERKT ONDERNEMERS

Verso

VKW
het Ondernemersplatform

Voor ongekend talent
WWW.JOBKANAAL.BE

Jobkanaal

WEB - Het beste van weliswaar.be	02
Alsof het uw kind is	03
Het leed achter de cijfers	04
De mens voor en na het ongeval	
KORT - Ingenieurs van de zorg	08
Sociale ingenieurs	
De werken van...	09
Saskia Van Besauw	
Ziekenhuis krijgt keurmerk	10
Accreditatie van Vlaamse ziekenhuizen is in opmars	
KORT - Hoop doet werken	12
Kunnen mensen met chronische pijn weer aan de slag?	
DOSSIER PLEEGZORG ANNO 2014	13
Het belang van het kind	14
Een nieuw decreet hervormt de pleegzorg	
Het nieuwe decreet zorgt voor reorganisaties	17
De pleegzorgpuzzel	
De wereld is groter dan mijn gezin	18
Hoe pleegzorg je horizon verruimt	
Uit hun leven gegrepen	20
Marleen Merckx, Lorin Parys en Ronny Mosuse getuigen	
Column	21
De oermens in ons is een <i>couch potato</i>	
Een vuist tegen armoede	22
Armoedebestrijding op Europees niveau is essentieel	
Proust vs. Tuytschaever	24
Vertrouwen in de beperking	
Alles voor het algemeen belang	26
Marc Morris, secretaris-generaal Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, zwaait af	
Vaarwel subsidies	28
De zoektocht naar alternatieve financiering	
WEB - Het beste van weliswaar.be	30
Uitgelezen	31
Een selectie publicaties over welzijn en gezondheid	

ALSOF HET UW KIND IS

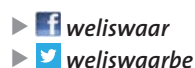
Als andermans kind ter sprake komt, weten we het vaak beter. Die overhaaste conclusies zijn niet aan de orde bij pleegzorg. In ons dossier 'Pleegzorg anno 2014' komen alle betrokkenen aan het woord. Hoe Annick over de plaatsing van haar kinderen denkt, lees je op onze website, net als het relaas van Linde en Jurgen die bij pleegouders wonen. Vanaf 1 januari 2014 geldt er een nieuw decreet en dus wilden we alle stemmen in het debat wel eens horen.

Een belangrijke vraag bij de uithuisplaatsing van kinderen is waar ze de beste garantie hebben voor een goede hechting en voor hun sociale en emotionele ontwikkeling. Zeker voor jonge kinderen betekent uithuisplaatsing een verlies van veiligheid en bescherming. En naarmate kinderen vaker worden overgeplaatst, dreigen ze meer gedragsproblemen te ontwikkelen. Onderzoek toont aan dat kinderen kunnen herstellen, door positieve hechtingsrelaties met opvoeders die een kind opvoeden alsof het hun kind is. Dat heeft pleegzorg voor op de plaatsing in een instelling. Kinderen die worden opgevoed door pleegouders met goede opvoedingsvaardigheden ontwikkelen minder gedrags- en emotionele problemen. Ze hebben meer kans om veilig gehecht te zijn dan kinderen die in een instelling verblijven. Ook wat hun intelligentie betreft maken kinderen die in een pleeggezin kunnen blijven een inhaalbeweging. Dat te veel betrokkenheid van pleegouders de terugkeer naar de biologische ouders zou bemoeilijken, is geen reden om angst te hebben voor een te sterke binding.

Pleegzorg blijkt de minst ingrijpende vorm van uithuisplaatsing van kinderen, precies omdat de opvang het meest gelijk op een normaal gezin. En precies daarom ook bepaalt het nieuwe decreet dat pleegzorg de eerste te verkiezen vorm van opvang is bij uithuisplaatsing van minderjarigen. Om die vorm alle kansen te geven, moeten er natuurlijk voldoende pleegouders zijn. Dat is vandaag niet het geval.

Wellicht kunnen de studiedag op 22 november (zie omslag) en de campagne die Cera voor volgend jaar in de maak heeft, de situatie verhelderen. Misschien zijn ze zelfs een aanzet voor de manier waarop organisaties een modern wervingsbeleid kunnen opzetten voor kandidaat-pleegouders, mét daaropvolgend een goede begeleiding en evaluatie. Elke drempel die een pleegzorgorganisatie voor een potentiële pleegouder wegneemt, verkleint de kans op een zoveelste kind met een verstoorde sociale en emotionele ontwikkeling. Dan hoeft aan pleegzorg geen stigma te kleven dat pleegkinderen tot lang in hun leven meedragen. Dan kunnen we ervan uitgaan dat alle kinderen onze kinderen zijn en kunnen we hen opvangen als het in hun gezin wat minder gaat. Niet pas als het ontspoot. Interessant, maar naïef? In Geel doen ze dat al meer dan 750 jaar met psychiatrische patiënten. Pleegzorg moet geen makkelijke gewoonte worden, maar waarom zou het geen genereus gebruik mogen worden? Zoals Carly Wijs, verderop in ons dossier, het ook graag voor zichzelf en haar eigen kind doet. Pleegzorg verruimt je horizon en die van je huis- en gezinsgenoten.

Nico Krols,
Hoofdredacteur *Weliswaar*

DE MENS VOOR EN NA HET ONGEVAL

HET LEED ACHTER DE CIJFERS

SLACHTOFFERHULP De derde zondag van november is traditioneel de *Internationale herinneringsdag van verkeersslachtoffers*. Dan presenteren de kranten weer dalende cijfers van de verkeersslachtoffers. Met Gerdine Westland, coördinator van het expertisecentrum Rondpunt peilen we naar de slepende menselijke drama's achter de statistieken.

TEKST ERIC BRACKE | FOTO'S BOB VAN MOL | ILLUSTRATIE AMIRA DAOUDI

Het aantal verkeersslachtoffers in Vlaanderen vermindert van jaar tot jaar. Zijn we goed bezig? Gerdine Westland: "Een daling is bemoedigend voor wie met preventie bezig is. Maar België doet het niet goed in Europa. De Vlaamse doelstelling om tegen 2020 het aantal slachtoffers van verkeersongevallen te beperken tot 200 doden en 1.500 zwaargewonden is nog niet binnen bereik. In 2012 vielen er in het Vlaamse Gewest 3.610 zwaargewonden en 381 doden bij verkeersongevallen. Zelfs met sterk dalende cijfers komen er per jaar nog altijd duizenden families in de gezondheids- en welzijnssector terecht. Dat loopt op, want die mensen zijn er na een jaar niet weer uit. Specifiek voor de problematiek

van verkeersslachtoffers, hun naasten en nabestaanden is de breuklijn, het totaal andere leven voor en na het ongeval. Het ontgaat veel zorgverleners dat een verkeersslachtoffer ook nog de mens is die hij was voor dat verkeersongeval. Daar komt bij dat bij verkeersslachtoffers alle domeinen op elkaar inwerken. Professionals werken soms in vakjes en zien dat niet."

Wat doet Rondpunt concreet als expertisecentrum?
"We geven expertise die verkeersslachtoffers hebben opgedaan door aan professionals. Uit de dialoog tussen beide groepen vloeit een betere opvang van verkeersslachtoffers voort. We geven vanuit onze expertise ook vorming aan politie, justitie en aan

DE DAG DAT MIJN LEVEN WERD GERESET

“Weet je wat mijn droom is?”, vraagt Karl Beutels (1975) na afloop van ons gesprek. “Dat mijn vrienden voor mij iets zouden organiseren.”

Ze stonden massaal rond zijn ziekenhuisbed, die vrienden, na zijn verkeersongeval op 8 februari 2003. “Dat was de dag waarop mijn leven werd gereset”, zegt de vroegere zelfstandige landmeter.

“Het was vier uur 's nachts. Ik zag geen verkeer en het was stil, dus stak ik over in de Konijnenpijp (*Antwerpse Waaslandtunnel*, EB). Ik werd gegrepen door een auto en belandde 24 dagen in coma met vijf hersenbloedingen. In maart kwam ik in een subcoma, maar het enige dat ik mij herinner, zijn de zwaailichten en de sirene van de ambulance die me naar een ander ziekenhuis bracht. Half april kwamen mijn vrienden mijn achtentwintigste verjaardag vieren op mijn ziekenhuiskamer. Toen zat ik al in een rolstoel.”

NAH

“Die eerste maanden zag ik dagelijks vrienden. Mijn moeder hield alle bezoeken bij in een agenda. Vanaf half juni ging ik naar Cepos in Duffel, dat gespecialiseerd is in de cognitieve revalidatie van mensen met een niet-aangeboren hersenletsel. Mijn hersencentrum voor logisch denken was getroffen. Als ingenieur bouwkunde was logisch denken nochtans een van mijn sterke punten geweest. Ik heb in Duffel mijn kortetermijngeheugen getraind en weer wat leren hoofdrekennen. Dat gaat trager dan voor het ongeval, omdat een ander hersendeel dat heeft overgenomen. In Duffel zag ik al minder vrienden, maar ik had nog altijd een uitgebreid netwerk. In september 2003 gaf ik een barbecue voor iedereen die me is komen bezoeken. Een zalige dag.”

WEER WERKEN

“Eind 2003 ging ik weer in Herentals bij mijn ouders wonen. Mijn toenmalige vrienden woonden in Antwerpen en mijn jeugdvrienden in Herentals zag ik maar sporadisch. In de vakantie van 2004 verhuisde ik weer naar Antwerpen. Ik woonde samen met twee Antwerpse vrienden, maar de ene is daarna met zijn vriendin gaan samenwonen en de andere is getrouwd. Dus ben ik in 2005 alleen gaan wonen.”

“Ik heb wel wat sociale contacten in Antwerpen: ik eet op dinsdag samen met mijn nicht en mijn zus woont ook in de stad. Voor de rest doe ik vrijwilligerswerk. Op maandagvoormiddag ben ik in het Gielsbos in Gierle,

een woongemeenschap voor gasten met een verstandelijke handicap. Dinsdag speel ik in Sint-Jozef in Kalmthout boccia, een vorm van petanque voor mensen met een handicap. Woensdag en donderdag werk ik een halve dag bij Rondpunt in Antwerpen. Mijn voornaamste taak is mensen die de *Praktische Gids na een Verkeersongeval* hebben aangevraagd, een goed ingepakt exemplaar toezenden en de administratie ervan bijhouden. Ik leg ook flyers klaar, maak mapjes voor congressen en houd bij wie welk boek uit de bibliotheek heeft ontleend. 's Vrijdags ben ik de hele dag in de kleuterschool De Leertuin in Herentals.”

ALLEEN

“Ondanks al die activiteiten weegt de eenzaamheid. Ik heb nu al schrik voor de winterse zondagen. Mijn ups en downs zijn na het ongeval namelijk extremer geworden. Als ik down ben, blijf ik wel komen, maar zwijg ik de hele tijd. Maar ik weet dat na regen zonneshijn komt. De rechtszaak maakt het niet makkelijker. Vorig jaar in 2012 is de zaak eindelijk uitgesproken tussen mijn verzekeraar en de tegenpartij. Maar de andere verzekeringsmaatschappij is in beroep gegaan en nu buigt de rechter zich opnieuw over de zaak. Ik had het geluk dat ik als zelfstandige een private verzekering voor gewaarborgd inkomen had afgesloten. Ik ben nooit in financiële problemen gekomen, wat veel lotgenoten niet kunnen zeggen. Ik heb wel opleidingen gevolgd om te zien of ik geschikt was voor de arbeidsmarkt. Bij GOCI in Aarschot, een opleidingscentrum voor informatica, zeiden ze dat ik te traag was en niet stressbestendig. Daarna ben ik naar de Ploeg geweest, een opleidings- en begeleidingsdienst erkend door VDAB. Daar zeiden ze dat ik niet klaar ben voor de arbeidsmarkt. Maar goed, ik doe graag wat ik doe en ben sociaal nuttig bezig. Achteraf zie ik ook voordelen aan het ongeval. Ik ben af van de ongezonde stress en mijn psoriasis is fel verminderd. Ik ben ook verlost van mijn rookverslaving en het nagelbijten. Dat komt omdat de insula, het hersengedeelte dat betrokken is bij verslavingen, is uitgevallen.” (EB)

Karl Beutels, verkeersslachtoffer en vrijwilliger: “De VDAB zei dat ik niet klaar was voor het normaal economisch circuit. Maar goed, ik doe graag wat ik doe en ben sociaal nuttig bezig. Achteraf zie ik zelfs voordelen aan het ongeval.”

professionals van de diensten Slachtofferhulp. We proberen in de benadering van de professional een extra perspectief in te brengen, vaak via getuigenissen. We pleiten voor een grensoverschrijdende aanpak, omdat alles op elkaar inwerkt: verzekeringsperikelen, vrije tijd, herstel en geestelijk welbevinden. Dus proberen we de tussenschotten weg te nemen.”

Sensibiliseren jullie ook het grote publiek?

“We vragen aandacht voor de verhalen van verkeersslachtoffers. De mensen zien de cijfers in de krant, maar beseffen niet dat verkeersongevallen langdurige gevolgen hebben voor de betrokkenen. Die bewustwording streven we ook na met het scholenproject *Getuigen Onderweg*. Ook de bedrij-

Gerdine Westland, Rondpunt vzw: "De mensen zien de cijfers in de krant, maar beseffen niet dat verkeersongevallen langdurige gevolgen hebben voor de betrokkenen."

ven proberen we te bereiken. Als een personeelslid een verkeersongeval heeft gehad, is extra aandacht vereist voor de terugkeer van de werknemer. De meeste werkgevers zijn bereid daar rekening mee te

vriend in het ziekenhuis ligt, maar daarna kost het meer engagement om de banden te onderhouden. De activiteiten die je voor het ongeval samen deed, zijn soms onmogelijk geworden door het hersenletsel of de motorische handicap. Volgend jaar plannen we een project rond sociaal isolement, specifiek voor de doelgroep mensen met een niet-aangeboren hersenletsel. Dat is een vraag van onze focusgroep. Voor alle doelgroepen waarvoor we opkomen, hebben we een focusgroep om hun prioriteiten te bespreken."

Is het voor Rondpunt, dat overheidssteun krijgt, moeilijk om zich kritisch uit te laten over het beleid?

"We noemen ons de bondgenoot van verkeersslachtoffers en dat nemen we ernstig. Misschien zal dat niet altijd in goede aarde vallen, maar we doen onszelf geen recht als we de boodschap van de verkeersslachtoffers niet brengen. Als je de dialoog aangaat, vind je trouwens meestal een luisterend oor. Rondpunt is een groot voorstander van trajectbegeleiding. Omdat we een hiaat zagen voor kinderen en gezinnen hebben we zelf tijdelijk die taak opgenomen, hoewel trajectbegeleiding niet onze kernopdracht is. Onze trajectbegeleider organiseerde bijvoorbeeld een rondetafel in een ziekenhuis, omdat specialisten langs elkaar heen werkten en de cliënt niet meer wist waar hij aan toe was. In een ander geval deed de advocaat zijn werk niet. Dan is een telefoontje van een expertisecentrum soms net wat er nodig is om de advocaat aan de slag te krijgen. We zijn blij dat in het besluit van de minister over het Algemeen Welzijnswerk alle betrokkenen bij een verkeersongeval als aparte doelgroep genoemd zijn. De diensten Slachtofferhulp moeten dus een aanbod hebben en een aantal onder hen neemt ook trajectbegeleiding op. De diensten maatschappelijk werk van de mutualiteiten doen dat trouwens ook. Toch blijven we streven naar meer intervisie voor trajectbegeleiding."

REVALIDEREN OM TE LEVEN

U bent kritisch over de herstelgerichte benadering van verkeersslachtoffers?

"We staan daar niet alleen mee. We horen altijd weer hetzelfde: de afhankelijkheid van zorg, lang wachten op een antwoord, de ondergeschikte positie waarin je wordt geduwd. Onlangs zei een therapeut die een getuigenis had bijgewoond, dat hij 'aangenaam verrast' was en de cliënt nooit zo had gezien. De therapeut wist niet wie de cliënt voor het ongeval was geweest. Die inzichten willen we hulpverleners graag meegeven."

U hebt voor de verkiezingen een memorandum opgesteld. Wat stond daarin?

"Onze belangrijkste boodschap is dat professionals moeten samenwerken over de sectoren heen. Men

"ZELFS MET STERK DALENDE CIJFERS KOMEN ER ELK JAAR DUIZENDEN FAMILIES IN DE GEZONDHEIDS- EN WELZIJNS-SECTOR TERECHT."

houden en willen bijvoorbeeld samenwerken met de revalidatiediensten. Maar ook hier zit Rondpunt niet met zijn neus op de individuele cases. Wij doen een opleidingsaanbod en maken met preventiepartners een brochure over re-integratie in het bedrijf."

Karl heeft het in zijn getuigenis over vereenzaming. Herkent u dat aspect van zijn verhaal?

"Ja, heel sterk. Met *Breakbaar* hebben we een project dat vrienden van jonge verkeersslachtoffers aanmoedigt om een activiteit te organiseren voor hun vriend of vriendin. Het contact gaat meestal goed zolang je

DE IMPACT NA DE IMPACT

Sophie Huybrechts is bij revalidatieziekenhuis RevArte in Edegem aan de slag als neuropsychologe. Zij helpt mensen die een hersenletsel opliepen, vaak bij een verkeersongeval. Dikwijls dragen deze patiënten niet enkel de fysieke gevolgen ervan, maar heeft het ongeval ook een cognitieve, emotionele en sociale impact.

Huybrechts: "Afhankelijk van waar de hersenen beschadigd raakten, kan het slachtoffer verlamd raken. Maar de gevolgen zijn niet enkel fysiek. Ook cognitief treden er vaak problemen op. Typisch aan traumatische hersenletsels is dat veel hersenverbindingen beschadigd zijn. Mensen krijgen het dan moeilijker om hun aandacht erbij te houden en zich te concentreren. Begrijpen gaat trager." De cognitieve gevolgen zijn minder zichtbaar. "Ze krijgen niet alleen te maken met bijvoorbeeld geheugenproblemen, maar ook het gedrag en de persoonlijkheid verandert soms", gaat Huybrechts verder. "Soms kunnen ze sociale situaties minder goed inschatten en weten ze niet goed meer wat gepast gedrag is en wat niet. Het feit dat je uiterlijk niets ziet aan die mensen, maakt dat men soms weinig begrip heeft voor die patiënten. Het juridisch kluwen komt erbovenop. Ze moeten aan verzekeraars bewijzen dat hun leven veranderd is, terwijl dat uiterlijk niet zichtbaar is." De sociale impact is niet te onderschatten. "Opnieuw gaan werken wordt moeilijk, de relatie loopt niet meer zoals voorheen, het lawaai van de kinderen wordt moeilijk te verdragen en soms lukt autorijden niet meer waardoor hun mobiliteit ernstig ingeperkt wordt."

LEREN OMGAAN MET DE GEVOLGEN

Aanvankelijk zijn er bij de revalidatie hersenverbindingen die zich spontaan herstellen, hersengebieden die hun functie weer opnemen of gaan compenseren voor

gebieden die uitgevallen zijn. In die fase boeken patiënten makkelijk vooruitgang met stimulerende oefeningen. "Maar op een bepaald moment botsen we op een grens", zegt Huybrechts. "We moeten patiënten leren omgaan met zaken die niet meer verbeteren. Dan raden we mensen met geheugenproblemen bijvoorbeeld aan om meer dingen op te schrijven en een agenda te gebruiken. Je zelfbeeld raakt ook beschadigd. We helpen patiënten opnieuw op zoek te gaan naar zichzelf en leren hen leven met de beperkingen."

OMGEVING BETROKKEN BIJ REVALIDATIE

Ook belangrijk is dat de omgeving betrokken wordt bij de revalidatie. Huybrechts: "Een hersenletsel verandert niet enkel de mogelijkheden van een patiënt, maar ook zijn rol als partner, ouder of collega. We leren partners omgaan met de nieuwe situatie, wat vaak verschrikkelijk moeilijk is. Op het moment dat het duidelijk wordt dat er geen verbetering meer mogelijk is, houden sommigen het niet vol. Zolang ze revalideren, is er hoop op beterschap. Maar na de revalidatie vallen sommige mensen in een zwart gat. Tijdens de revalidatie begint de verwerking van verlies, maar daarna weegt dat harder door. De doorverwijzingsmogelijkheden voor mensen met een hersenletsel zijn schaars. Dat is een lacune in de hulpverlening." (Liesbeth Van Braeckel)

Sophie Huybrechts, neuropsycholoog RevArte: "Een hersenletsel verandert niet enkel de mogelijkheden van een patiënt, maar ook zijn rol als partner, ouder of collega."

is natuurlijk gebonden aan zijn budget en daarom niet snel geneigd om buiten zijn bevoegdheid te gaan. Toch zijn er mooie voorbeelden van samenwerking. UZ Gent heeft bijvoorbeeld de module preprofessionele revalidatie, waarbij tijdens de revalidatie al aandacht is voor de terugkeer naar werk. Veel diensten zeggen dat ze daar niet voor betaald worden. Ik begrijp dat, maar uiteindelijk moeten mensen revalideren in functie van hun toekomstige leven. Het komt er niet alleen op aan dat ze medisch weer in orde zijn. Gelukkig vinden we vaak bondgenoten bij de professionals zodra we dingen bespreekbaar maken."

Waarom fronste u de wenkbrauwen toen Karl het had over de testen voor toeleiding naar de arbeidsmarkt?

"Mensen die door hun hersenletsel een gestoorde motoriek hebben bakjes laten vullen? Is dat een goede test, vragen wij ons als belangenbehartigers af.

Als expertisecentrum verzamelen we die signalen al sinds een viertal jaren. We geven ze door aan de dienstverleners. Dat ze mensen met een hersenletsel aan deze testen onderwerpen, vind ik een onrecht. Waarom gaat men bij die testen niet eens uit van iemands talenten? Sommige mensen die niet voor de arbeidsmarkt geschikt werden bevonden, bleken achteraf toch werk te vinden via hun persoonlijk netwerk. Dat wil dus zeggen dat professionals beter kunnen samenwerken met mensen uit de directe omgeving van hun cliënt. Daarvoor hebben we het project Werk met je netwerk opgezet, waarin we samenwerken met GTB (*Gespecialiseerde Trajectbepaling en -begeleiding, nvdr*) en VDAB."

► www.rondpunt.be

► [f weliswaar](#)

INGENIEURS VAN DE ZORG

OPLEIDING Dit academiejaar organiseren Thomas More Kempen en de KU Leuven samen voor het eerst het postgraduaat Community Service Engineering. Een afgestudeerde ingenieur heeft in zijn studie de techniek doorgrond, met focus op exacte wetenschappen. Meestal is er weinig aandacht voor de doelgroepen. Daar wil deze nieuwe opleiding iets aan doen. TEKST LIESBETH VAN BRAECKEL | FOTO BOB VAN MOL

Waar komt het idee voor deze opleiding vandaan? Inge Vervoort, projectverantwoordelijke: "Het idee ontstond in 2010, toen collega Jan Dekelver genomineerd was voor de Senior Cera Award, samen met collega's van de KU Leuven. In projecten voor de Cera Award zetten ingenieurs zich in om wetenschap en techniek maatschappelijk relevant te maken. De drie laureaten vonden het zonde om hun inspiratie niet uit te werken. Ze besloten samen de mogelijkheden voor een opleiding tot sociaal ingenieur te onderzoeken. Er werden middelen gezocht, een curriculum opgesteld, en in oktober 2013 konden we met de opleiding beginnen."

willen mensen aantrekken die niet alleen gedreven worden door het geld dat je met een job kan verdienen, maar die ook de maatschappelijke relevantie van een beroep belangrijk vinden. Uit een rondvraag van ons bleek dat 78% van de ingenieurs vindt dat er plaats is voor hun beroep in de sociale sector."

De opleiding heeft ook een internationaal tintje.

"Inderdaad. Alle lessen worden in het Engels gegeven. Via het onlineleerplatform volgen de studenten 'webinars' en getuigenissen uit het buitenland, overleggen ze met studenten uit Zweden, Portugal en Nederland. Ze kunnen ook naar het buitenland trekken voor werkopdrachten bij een van onze partners."

"78% VAN DE INGENIEURS VINDT DAT ER PLAATS IS VOOR HUN BEROEP IN DE SOCIALE SECTOR."

Inge Vervoort: "Ons doel is ingenieurs zo opleiden dat ze breed inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt."

Wat zijn de doelstellingen van dit postgraduaat?

"Ons doel is ingenieurs zo op te leiden dat ze breed inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt. Ze hebben zich bekwaamd in verschillende disciplines. En ze hebben kennism gemaakt met verschillende doelgroepen en types organisaties. Van ingenieurs wordt soms gezegd dat ze niet zo sociaal zijn. In deze opleiding leren ze communiceren met doelgroepen waarmee ze in de klassieke ingenieursopleiding niet in contact komen. Je hebt studenten die zowel technisch als sociaal geïnspireerd zijn, en die moeilijk een van beide kunnen kiezen. We

In wat voor jobs komen studenten terecht die de opleiding afgerond hebben?

"Die vraag hebben we ons natuurlijk ook gesteld. We hebben gezien dat er in de social profit weinig ingenieurs aan de slag zijn. Uit een bevraging van de sector bleek dat er zeker een potentieel voor jobs is in de grotere zorgorganisaties. Volgens ons kunnen ingenieurs ook een belangrijke rol spelen bij het verbeteren van de toegankelijkheid in steden en gemeenten. Toegankelijkheid is dan ook een belangrijk onderwerp in het curriculum. De sector van de assistieve technologie vraagt ook ingenieurs, maar dat is natuurlijk een nichemarkt. Dat is ook één van de redenen waarom we de opleiding internationaal georiënteerd hebben. Vlaanderen is voor dat soort nichemarkten te klein. Naast kennis over de sociale sector doen de ingenieurs ook managementvaardigheden op door zelf projecten te starten en te begeleiden."

- ▶ Lees meer op weliswaar.be/114
- ▶ De lessen vinden plaats op vrijdag en zaterdag, van oktober tot en met april, afwisselend in Leuven en Geel, met eventueel werkopdrachten in het buitenland. Meer info: association.kuleuven.be/cse
- ▶ [weliswaar](https://www.facebook.com/weliswaar)

A woman with long brown hair, wearing a teal sweater, is holding several baby dolls of different ethnicities. She is looking upwards and to the right with a thoughtful expression. The background is a blurred indoor setting with a window.

SASKIA VAN BESAUW

TEKST LIESBETH VAN BRAECKEL | FOTO BOB VAN MOL

Het project Kansarmoede(r) van expertisecentrum kraamzorg De Kraamvogel uit Antwerpen kreeg in juni de prijs 'Armoede uitsluiten' van Welzijnszorg. Saskia Van Besauw: "Zwangere vrouwen in armoede of zonder papieren laten zich vaak niet of niet vaak genoeg onderzoeken tijdens de zwangerschap. Ze lopen daardoor een groter risico op complicaties. Door deze vrouwen de nodige zorg en informatie te bieden, pakken we kansarmoede bij kinderen nog voor de geboorte aan. Geen papieren betekent ook geen ziekteverzekering, en dat zorgt vaak voor schrijnende toestanden. Ook daar vragen we aandacht en oplossingen voor. Elke zwangere vrouw heeft recht op dezelfde medische zorg."

► www.kraamvogel.be

ZIEKENHUIS KRIJGT KEURMERK

ACCREDITATIE Een internationaal kwaliteitslabel, om dat te verkrijgen of te behouden vragen zowat alle ziekenhuizen in Vlaanderen bij een private accreditatieorganisatie doorlichtingen aan. Tegelijk schroeft de overheid haar inspecties terug. Wie wordt er beter van? TEKST ERIC BRACKE | FOTO'S JAN LOCUS EN BOB VAN MOL

Het stond niet alleen in de sterren, maar ook in het Vlaams regeerakkoord en in de beleidsbrief van minister Jo Vandeuren geschreven: ook Vlaanderen heeft de weg vrijgemaakt voor het

Sabine Jakiela, Zorginspectie: "Als de audit of survey geleid heeft tot de toekenning van een accreditatielabel blijft het ziekenhuis vrijgesteld van het systeemtoezicht door de Zorginspectie."

systeem van accreditatie. Behalve de overheid gelooft ook de grootste koepelorganisatie Zorgnet Vlaanderen dat audits van gespecialiseerde, private organisaties een goede zaak zijn voor de kwaliteit van de ziekenhuizen en dus ook voor hun patiënten. Zorgnet Vlaanderen sloot zelfs al een overeenkomst af om ook haar woonzorgcentra door te lichten, terwijl gedelegeerd bestuurder Peter Degadt nochtans vindt dat de huidige overheidsinspectie strenge kwaliteitsnormen hanteert voor de rusthuizen. Maar met de vrijwillige onderwerping aan een bijkomende kwaliteitscontrole door het Nederlandse accreditatiebureau Perspekt en met het daaraan verbonden kwaliteitslabel, hoopt de koepelorganisatie de perceptie van de zorg in rusthuizen op te krikken.

In Nederland levert NIAZ (Nederlands Instituut voor Accreditatie in de Zorg) accreditaties af aan 83% van de ziekenhuizen, in Vlaanderen ligt dat momenteel rond de 50%. "Het is iets meer dan 50% als je naar het aantal instellingen in Vlaanderen kijkt, maar gemeten in aantal bedden is het ongeveer de helft", zegt NIAZ-directeur Kees Van Dun. "Eigenlijk doet dat er ook niet veel toe. Belangrijker is dat zorginstellingen in Vlaanderen, en meer en meer ook in Wallonië, voor accreditatie kiezen. Dat is het goede nieuws, want dat betekent een keuze voor het verbeteren van de kwaliteit van de zorg. De organisaties die de audits uitvoeren, leren ook van elkaar. Ze nemen de sterke punten van elkaar over en beginnen dan ook steeds meer op elkaar te lijken. Zo hoort het ook. Wij willen geen concurrentiestrijd. Waar het om gaat, is dat de accreditatieorganisaties bijdragen aan een betere patiëntenzorg."

WAT MET DE OVERHEID?

Anders dan bij de woonzorgcentra heeft de accreditatie in de ziekenhuissector wel gevolgen voor het overheidstoezicht. Voor de algemene, categoriale en universitaire ziekenhuizen heeft de Zorginspectie in overleg met de betrokkenen nu

immers een nieuw toezichtsmodel ontwikkeld. Volgens dat nieuwe model zijn er twee vormen van toezicht: het nalevings- en het systeemtoezicht. Het nalevingstoezicht is een momentopname. Deze inspectie gebeurt jaarlijks en onaangekondigd met een vaste checklist die telkens een bepaald zorgtraject onder de loep neemt. In 2013 focust de Zorginspectie op het chirurgisch zorgtraject: hoe draagt men de patiënt over tussen diverse eenheden, bijvoorbeeld van het operatiekwartier naar de afdeling? Als daarbij risico's voor de patiëntveiligheid aan het licht komen, volgt een tweede onaangekondigd bezoek en eventueel een derde. Dit soort inspecties blijft dus de verantwoordelijkheid van de overheid. De Zorginspectie zal de resultaten ervan gefaseerd openbaar maken op de website, met de nodige duiding. Het tweede soort toezicht, het systeemtoezicht, is een aangekondigde inspectie die nagaat of het ziekenhuis klaar is om ook in de toekomst patiëntenzorg van een kwalitatief hoogstaand niveau te waarborgen. Ziekenhuizen die een accreditatieonderzoek boeken bij een onafhankelijke organisatie met een internationale ISQua-accreditatie zijn vrijgesteld van systeemtoezicht door de Vlaamse zorginspectie, de vroegere zogenaamde *visitatie*.

CONTINUE VEILIGHEIDS- EN VERBETERCULTUUR

Het Limburgse Jessa Ziekenhuis, met twee campussen in Hasselt en één in Herk-de-Stad, is een voorloper in accreditatie. Als eerste ziekenhuis in België haalde het na een doorlichting door het Nederlands Instituut voor Accreditatie in de Zorg in 2008 het kwaliteitslabel. In 2011 kreeg het Jessa Ziekenhuis opnieuw auditeurs van NIAZ over de vloer voor een doorlichting. Zo verwierf het ziekenhuis een tweede keer een ziekenhuisbrede NIAZ-accreditatie.

Op de vraag waarom het Jessa Ziekenhuis voor NIAZ koos, antwoordt algemeen directeur Yves Breysem: "Omdat NIAZ al jarenlang ervaring had met de accreditering van Nederlandse ziekenhuizen volgens internationale standaardnormen. En omdat we wisten dat één van de voorwaarden voor de accreditatie bij NIAZ de aanwezigheid is van een cultuur van continue verbetering. Dat vinden we namelijk belangrijk."

Over de werkwijze van NIAZ vertelt Yves Breysem het volgende: "NIAZ heeft een internationale norm die aan het ziekenhuis duidelijk wordt gemaakt. In een eerste stap schrijven we de werking van het ziekenhuis als organisatie neer met die strikte leidraad voor ogen. Hoe hebben wij dat als ziekenhuis ingevuld? En wat zijn onze afspraken daarover? Dat zelfevaluatierapport wordt gestaafd met bewijzen en documenten en aan NIAZ bezorgd. In een tweede fase komen auditors, peers, langs om

Kees Van Dun, NIAZ: "Zorginstellingen kiezen voor accreditatie. Dat is het goede nieuws, want dat is een keuze voor een betere kwaliteit van de zorg."

te kijken, te vragen en te voelen of we voldoen aan die normen. Deze peers zijn vertrouwd met de Belgische wetgeving en hun aantal hangt af van de grootte van de instelling. Dat is de externe audit." "Het accreditatieproces geeft ons de kans om de kwaliteit van de zorg te verbeteren en om artsen, verpleegkundigen, medewerkers en management

YVES BREYSEM, JESSA ZIEKENHUIS: "DE PATIËNT BETAALT IN EEN GEACCREDITEERDE INSTELLING NIET MEER. DE VERGOEDING DIE WE VOOR ONZE ACCREDITATIE BETALEN, IS EEN BEWUSTE INVESTERING OM DE PATIËNTENZORG TE VERBETEREN."

inzicht te geven in de verbeterpunten." Een accreditatieprocedure met externe auditors kost geld. Toch maakt het volgens Breysem geen verschil voor de portemonnee van de patiënt of een ziekenhuis geaccrediteerd is of niet. "De patiënt betaalt in een geaccrediteerde instelling niet meer. De vergoeding die we aan NIAZ betalen, is een bewuste investering om de kwaliteit van de patiëntenzorg te verbeteren."

► Lees het volledige artikel op weliswaar.be/114

► [f weliswaar](#)

KUNNEN MENSEN MET CHRONISCHE PIJN AAN DE SLAG?

HOOP DOET WERKEN

SYMPOSIUM Chronische pijn neemt epidemische vormen aan. Het aantal patiënten groeit ieder jaar. De arbeidsmarkt – en bij uitbreiding de maatschappij – mag die mensen niet zomaar opgeven. Dankzij gespecialiseerde trajectbegeleiding krijgen ze een nieuwe kans.

TEKST STEFANIE VAN DEN BROECK | FOTO JAN LOCUS

Dit is het verhaal van een 20-jarige vertegenwoordiger, met een glansrijke carrière voor zich. Maar door een zware brand is zijn toekomst hoogst onzeker. Hij verliest beide benen en belandt in een coma. Wanneer hij ontwaakt, probeert iedereen tot hem door te dringen. Dat lukt pas wanneer één van de verpleegkundigen hem één bepaalde vraag stelt: waar wil je staan over vijf jaar?

“WIE DRIE MAANDEN UIT HET ARBEIDSCIRCUIT VERDWIJNT, HEEFT 80% KANS OM VIJF JAAR ‘OUT’ TE BLIJVEN.”

Luc Henau, directeur van GTB (Gespecialiseerde Trajectbepaling en -begeleiding), hoorde Paul McNeive – want zo heet de man – spreken op een conferentie. “Pauls verhaal past in de internationale *recovery*-beweging. We moeten zieke mensen zo snel mogelijk weer hoop en perspectief geven. Vroeger zeiden we

tegen hen dat ze eerst rustig moesten genezen, wat uitrusten, en dan op het gemak weer de arbeidsmarkt verkennen. Maar uit onderzoek blijkt dat wie drie maanden uit het arbeidscircuit verdwijnt, 80% kans heeft om vijf jaar ‘out’ te blijven. Er is dus een mentaliteitsverandering bezig. Geef mensen zo snel mogelijk weer de kans om te werken, want het is een belangrijk deel van het herstelproces. Werk is een belangrijke manier om uit het isolement van een ziekte te geraken.

Luc Henau, GTB: “Geef mensen zo snel mogelijk weer de kans om te werken, want het is een belangrijk deel van het herstelproces.”

Je krijgt weer een rol in de samenleving. Het versterkt je zelfbeeld. We hebben bijvoorbeeld een project gehad in een hartkliniek. Binnen de drie weken na een hartoperatie stonden we al aan het bed van die patiënten. *Hoe zie jij je werksituatie?* We moeten leren om herstelgericht te denken.”

BANG OM TE WERKEN

Iedereen die een arbeidshandicap heeft, kan terecht bij GTB, dat nauw samenwerkt met de VDAB. “Wie gewoon begeleid wil worden door de VDAB, arbeidshandicap of niet, kan dat. Maar wie graag gespecialiseerde hulp wil, krijgt die ook. Samen gaan we op zoek naar wat die persoon nodig heeft en hoe we gericht stappen kunnen zetten naar de arbeidsmarkt.”

Henau merkt dat een groeiend aantal chronische pijnpatiënten de weg naar GTB vindt. “Veel mensen worden doorverwezen door hun pijnarts, omdat die gelooft dat er toch nog mogelijkheden zijn. Al zijn de patiënten vaak onzeker. Hun pijn is zo ingrijpend dat ze bang zijn om weer te gaan werken. Maar als we dan een gesprek voeren, blijkt dat die twijfels meestal voortvloeien uit hun huidige werksituatie. Neem nu het voorbeeld van een vrachtwagenchauffeur met diabetes die ondraaglijke pijn heeft aan zijn voeten. Die kan onmogelijk nog met de vrachtwagen rijden. Maar misschien kan hij zich wel omscholen als dispatcher van een transportbedrijf? Hij kent tenslotte de stiel. Samen moeten we proberen om die creatieve verhalen te schrijven.”

- ▶ Lees het volledige interview op weliswaar.be/114
- ▶ ZNA Middelheim organiseert op zaterdagvoormiddag 22 februari 2014 een Pijnsymposium, Re-integratie van de chronische pijnpatiënt in het

arbeidscircuit, in samenwerking met Weliswaar en Cera. Meer info: www.zna.be/pijnsymposium

- ▶ [weliswaar](http://weliswaar.be)

DE NIEUWE PLEEGZORG

De pleegzorgsector wordt grondig hervormd. Pleegzorg wordt officieel de eerste te overwegen vorm van jeugdhulp als jongeren niet thuis kunnen blijven. Een nieuw decreet moet ervoor zorgen dat die opvang helder en transparant verloopt. En dat moet uiteraard de ouders, pleegouders en de eindgebruiker, het kind of de jongere, ten goede komen. Want pleegzorg is en zal altijd een ingrijpende gebeurtenis blijven in het leven van kinderen en jonge mensen. Hoe Linde (17) en Jurgen (22) dat ondervonden, lees je op weliswaar.be/114. Daar lees je ook hoe Annick, wiens kinderen bij pleegouders wonen, erover denkt.

TEKENING ELISABETH NOELS

HET BELANG VAN HET KIND

DECREET Er staat wat te veranderen in de wereld van de pleegzorg. Vanaf januari treedt het nieuwe decreet in werking. Benedikte Van den Bruel coördineert die overgang. We peilden bij haar naar de tien belangrijkste vernieuwingen. TEKST STEFANIE VAN DEN BROECK | FOTO JAN LOCUS | ILLUSTRATIES ELISABETH NOELS

1. PLEEGZORG WORDT DE EERSTE OPTIE BIJ UITHUISPLAATSING

Benedikte Van den Bruel: “Vanaf januari is het eenvoudig. Wanneer een minderjarige uit huis wordt geplaatst, moet pleegzorg de eerste optie zijn. Dat idee bestaat al langer, maar het wordt te weinig toegepast. Het is soms makkelijker een kind naar een instelling te sturen. Als daar een beschikbare plaats is, kan de meerderjarige er meestal snel terecht. Voldoende geschikte pleeggezinnen zijn er echter niet. Bovendien is het niet altijd makkelijk om als hulpverlener pleegzorg voor te stellen aan ouders. Verwijzers zijn vaak bang dat ouders het pleeggezin als concurrentie zullen beschouwen. Het is ook niet zo

makkelijk om uit te leggen wat pleegzorg precies inhoudt. Maar vanaf januari zal de jeugdrechter zich moeten verantwoorden als er niet voor pleegzorg wordt gekozen.”

2. ÉÉN DIENST PER PROVINCIE

“Nu zijn er in Vlaanderen nog een twintigtal diensten voor pleegzorg. Vanaf januari zal elke provincie nog maar één dienst hebben. Die schaalvergroting moet ervoor zorgen dat we meer pleeggezinnen kunnen vinden. Met één groot marketingbudget kan je meer doen dan met vijf kleintjes. Alles moet ook efficiënter worden. De dienst zal bijvoorbeeld makkelijker een gedifferentieerd aanbod kunnen ontwikkelen en gericht rond kwaliteit kunnen werken. Maar tegelijkertijd mag het geen grote, afstandelijke dienst worden. De drempel moet zo laag mogelijk zijn. Daarvoor zullen er contactpunten voor pleegouders, -kinderen of -gasten en -gezinnen worden opgericht.”

3. ALLES ONDER ÉÉN DAK

“Pleegzorg wordt op dit moment nog georganiseerd door vier sectoren: de bijzondere jeugdzorg, Kind en Gezin, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en de psychiatrie. Binnenkort komt er één provinciale dienst, onder het Agentschap Jongerenwelzijn. Alle doelgroepen (pleegkinderen, meerderjarige pleeggasten, cliënten met een handicap en cliënten met psychiatrische problemen) worden geholpen door dezelfde dienst. Al wil dat zeker niet zeggen dat pleegzorg nu ‘één pot nat’ wordt. Integendeel, er komen meer mogelijkheden, waardoor de pleegzorgers en de cliënten kunnen kiezen voor een vorm op maat.”

4. NIET DE DOELGROEP, MAAR HET DOEL TELT

“Tot nog toe waren er verschillende soorten pleegzorg, op basis van de verschillende doelgroepen. Nu gooien we dat radicaal om. We gaan differentiëren in functie van het doel. Er zijn vier verschillende soorten pleegzorg. Ten eerste is er de variant die we nu impliciet al vaak toepassen: *perspectiefzoekende*

“VOOR DE DIENSTEN VERLAAGT DE ADMINISTRatieve LAST EN NEEMT DE AUTONOMIE EN VERANTWOORDELIJKHEID TOE. ZE ZULLEN ZICH KUNNEN PROFILEREN ALS SOCIALE ONDERNEMERS.”

Benedikte Van den Bruel: “Wanneer een minderjarige uit huis wordt geplaatst, moet pleegzorg de eerste optie zijn. Dit principe wordt vanaf nu consequent doorgetrokken.”

pleegzorg. Het doel daarvan is dat de cliënt zo snel mogelijk weer naar huis kan. Dat doel blijven we nastreven met het nieuwe decreet. Maar dat is niet altijd mogelijk. Daarom zullen we ook explicieter moeten inzetten op *perspectiefbiedende* pleegzorg. Als alle middelen uitgeput zijn en het onmogelijk is om het kind toch thuis te houden met intensieve context-begeleiding, dan krijgt het voor lange tijd onderdak in een ander gezin. Zo'n langdurig verblijf in een

WAT ZEGT DE MINISTER?

Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin: "Pleegzorg is een uitstekend voorbeeld van vermaatschappelijking van de zorg. Het vraagt een enorm engagement van mensen. En dankzij dit nieuwe decreet wordt de positie van de pleegouders beter. Daarnaast is er natuurlijk de centralisatie met nog maar één dienst per provincie. Uit het pionierswerk in Limburg blijkt dat die aanpak werkt, want ze slagen er nu al in om meer pleegouders te rekruteren en hen beter te ondersteunen. Bovendien komen er meer variëteiten van pleegzorg, waardoor er hopelijk meer mensen zich zullen aangesproken voelen. De schaalvergroting zal haar effect zeker niet missen, daar ben ik van overtuigd. En ik heb ook het gevoel dat de sector meestapt in dit verhaal. Maar fusies vragen natuurlijk veel van mensen. Alles in hun werkomgeving komt op losse schroeven te staan. Over één ding hoeven ze zich geen zorgen te maken: het budget zal niet slinken. Maar we moeten wel proberen om de bestaande middelen beter aan te wenden."

pleeggezin was lang een taboe, omdat we een grenzeloos respect voor de ouders hebben. En begrijp me niet verkeerd: dat respect blijft. Alleen blijkt uit onderzoek dat je zeker bij jonge kinderen moet kiezen voor een stabiel leefklimaat, zoals een pleeggezin. Die keuze mag je niet te lang uitstellen. Daarnaast is er ook nog een derde vorm: *ondersteunende* pleegzorg. Dat kan bijvoorbeeld voor cliënten die quasi voltijds in een voorziening verblijven. Soms kan een aanvullend verblijf in het weekend of een vakantie bij een pleeggezin een verrijking zijn. Of het kan ook een tijdelijke maatregel zijn. Een kwetsbare ouder die geen beroep kan doen op een eigen sociaal netwerk en plots naar het ziekenhuis moet, kan zijn kind tijdelijk toevertrouwen aan een pleeggezin. Ten slotte is er nog de vierde vorm: *behandelingspleegzorg*. Dit is een extra behandelings- of trainingspakket dat aan de perspectiefzoekende of -biedende pleegzorg wordt toegevoegd."

5. SUBSIDIES VOLGENS MODULES

"De verschillende pleegzorgvormen zijn nog opgedeeld in een aantal modules. Zo heb je bijvoorbeeld een perspectiefzoekend *verblijf*, maar ook perspectiefzoekende *begeleiding*. Elke module heeft haar karakter. Bij de ene wordt er van de pleegzorgdienst meer investering gevraagd dan bij de andere. Perspectiefzoekende modules vragen bijvoorbeeld meer inzet van een dienst dan perspectiefbiedende. In het eerste geval moet je intensiever werken aan de begeleiding van de gezinnen van oorsprong. Het budget dat een dienst krijgt, is afhankelijk van module tot module. De diensten krijgen een enve-

**“UIT ONDERZOEK BLIJKT DAT PLEEGGOUDE
DE VERDIENSTE VAN HUN OPDRACHT ZEKER NIET ZIEN
ALS EEN APPELTJE VOOR DE DORST.”**

loppe per gepresteerde module. Zo’n enveloppe verlaagt de administratieve last voor de diensten, waardoor hun autonomie en verantwoordelijkheid toeneemt. Ze zullen zich meer en beter kunnen profileren als sociale ondernemers.”

6. COMBINEREN KAN

“Er zijn ook combinaties mogelijk met andere hulp. Thuisbegeleiding bijvoorbeeld. Maar enkel als er echt nood is aan hulp die de pleegzorgdienst zelf niet kan bieden. Want de begeleiding van ouders behoort tot het takenpakket van zo’n dienst. Dat mag niet zomaar naar een andere dienst worden doorgeschoven. Of een minderjarige pleegzorg moet krijgen en welke vorm de hulp aanneemt, zal in de integrale jeugdhulp

meestal worden bepaald aan de intersectorale toegangspoor.”

7. NOG MEER BETROKKENHEID

“Het decreet bepaalt dat alle betrokkenen – cliënten, het gezin en de pleegzorgers – nauw betrokken moeten worden bij het proces. De pleegzorgers zijn volwaardige opvoedingsverantwoordelijken en ze hebben dus inspraak bij beslissingen. Wat er met het pleegkind gebeurt na de pleegzorg bijvoorbeeld. Ook daarover worden de pleegouders gehoord. Elke dienst moet bovendien een participatieraad oprichten waarin alle betrokkenen vertegenwoordigd zijn.”

8. DUIDELIJKE SCREENING

“De overheid wil dat de screeningsprocedure – hoe pleegouders gerekruteerd worden – in de toekomst uniform en duidelijk is. Vanaf januari hebben alle kandidaat-pleegouders een attest nodig. Daarvoor zijn er drie voorwaarden. Je mag niet strafrechtelijk veroordeeld zijn voor feiten die onverzoenbaar zijn met de pleegzorg. Je moet voldoende draagkracht hebben. En de pleegzorg moet gedragen worden door je hele gezin. Wie geen attest krijgt, kan in beroep gaan. Dan word je gescreend door een andere dienst. Ook netwerkpleegzorgers (grootouders, ooms, tantes) hebben zo’n attest nodig. De pleegzorgdienst bepaalt zelf hoe de procedure concreet georganiseerd wordt. Maar ze moeten alle stappen van hun procedure expliciet omschrijven, regelmatig de kwaliteit controleren en alles opvolgen.”

9. EEN UNIFORM SYSTEEM VAN VERGOEDING VOOR PLEEGZORGERS

“Omdat de pleegzorg vandaag over vier sectoren verdeeld is, bestaat er geen uniforme vergoeding van pleegzorgers. Vanaf januari gelden voor iedereen dezelfde regels. De vergoeding is afhankelijk van de volgende factoren: de leeftijd van de minderjarige of volwassene die wordt opgevangen, de eventuele gezinsbijslag, het eventuele inkomen van de pleeg-gast en de zorgzwaarte. Uit onderzoek blijkt dat pleegouders de verdienste van hun opdracht zeker niet zien als een appeltje voor de dorst. Ze willen wel een duidelijk, transparant systeem.”

10. GOED NIEUWS VOOR PLEEGGOUDE

“Ten slotte zijn er nog enkele praktische vernieuwingen, in het voordeel van de pleegouders. Zo krijgen ze recht op een volledige school- en studietoelage als het pleegkind minstens één jaar blijft. En ze krijgen ook voorrang in de kinderopvang, waar ze bovendien de laagste bijdrage moeten betalen, ongeacht hun inkomen.”

DE PLEEGZORGPUZZEL

NIEUWE STRUCTUUR Dankzij het nieuwe pleegzorgdecreet zal elke provincie binnenkort nog maar één dienst voor pleegzorg hebben. Op dit moment zijn dat er een twintigtal in Vlaanderen. Een fikse herstructurering dus, met flink wat uitdagingen. De provincie Limburg nam het voortouw.

TEKST STEFANIE VAN DEN BROECK | FOTO BOB VAN MOL

In Limburg waren er tot voor kort vijf diensten voor pleegzorg, in 2014 moeten die – net als in de rest van Vlaanderen – volledig gefusioneerd zijn tot één dienst. Aan het hoofd daarvan komt Ann Vandersanden, de huidige directeur van Pleeggezinnendienst Genk. Ze legt uit waarom het pilootproject voor de hervorming van de pleegzorg precies hier, in Limburg, werd gestart. “Wij hebben al jaren ervaring met samenwerking tussen de verschillende diensten. In 2007 besloten we om het voortraject samen te organiseren: sensibilisering en werving, selectie en voorbereiding van kandidaat-pleeggezinnen en onderzoek van de pleegzorgaanvragen. We kozen voor één coördinator, die een selectie- en intakeprocedure op poten zette, en één gemeenschappelijke wervingsmedewerker. Dat liep na verloop van tijd vlot, dus wilden we ook andere opdrachten samen organiseren, zoals de begeleiding van gezinnen en de administratie.”

De eenvoudigste manier om zo’n fusie aan te pakken, is natuurlijk om met alle directies samen te zitten en een typisch Belgisch compromis uit te werken. Maar zo wilden ze het in Limburg niet doen. Vandersanden: “Wij wilden iedereen rond de tafel brengen: medewerkers, jongeren, ouders, pleegouders en stakeholders. In totaal waren er 120 betrokkenen. Ze dachten samen na over één centrale vraag: wat is goede pleegzorg in Limburg? Als iedereen meedenkt, dan is het eindresultaat ook gedragen door iedereen.”

MEER PLEEGGEZINNEN

De organisaties in Limburg waren dus al druk bezig met de inhoudelijke en strategische voorbereiding, toen het nieuwe decreet er kwam. “Gelukkig stroomde dat grotendeels met onze ideeën”, zegt Vandersanden. “We wilden graag een harmonisatie over de grenzen van verschillende sectoren heen. Tot op vandaag wordt pleegzorg geregeld door verschillende sectoren: de bijzondere jeugdzorg, het VAPH, Kind en Gezin en de psychiatrie. Daar horen telkens andere regels en vergoedingen bij. Vanaf januari zal alles onder het Agentschap Jongerenwelzijn vallen, waardoor het duidelijker wordt.”

Ann Vandersanden, directrice Pleeggezinnendienst Genk: “Als iedereen meedenkt, dan is het eindresultaat ook gedragen door iedereen. We willen graag een harmonisatie over de grenzen van verschillende sectoren heen.”

Ann Vandersanden heeft ook enkele bedenkingen bij het nieuwe decreet. “We hebben in het pilootproject een goede ouderwerking uitgebouwd. Maar daar komen nu geen structurele middelen voor. Nochtans is het belangrijk dat de ouders ondersteund worden. En vaak is er nood aan bezoekbegeleiding tijdens de contacten tussen

“WIJ WILDEN IEDEREEN ROND DE TAFEL BRENGEN: MEDEWERKERS, JONGEREN, OUDERS, PLEEGOUDERS EN STAKEHOLDERS.”

ouders en kind. Bovendien moet je ouders intensief voorbereiden op de terugkeer van hun kinderen. Zeker bij perspectiefzoekende pleegzorg is een nauwe samenwerking met de ouders van het grootste belang. Hopelijk kan daar alsnog een mouw aan worden gepast.”

► Lees het volledige artikel op weliswaar.be/114

► [f weliswaar](#)

HOE PLEEGZORG JE HORIZON VERRUIMT

“DE WERELD IS GROTER DAN MIJN GEZIN”

GETUIGENIS Je zal pleegouders nooit horen beweren dat het altijd rozengeur en maneschijn is. Bij pleegzorg horen moeilijke momenten, soms is het hard werken. Maar je krijgt er ook veel voor in de plaats. Een getuigenis van actrice Carly Wijs, die al vier jaar aan vakantie- en crisisopvang doet.

TEKST STEFANIE VAN DEN BROECK | FOTO JAN LOCUS | TEKENING ELISABETH NOELS

“Het is toevallig begonnen, vier jaar geleden. Mijn zoontje Godfried zat in de derde kleuterklas en in datzelfde klasje zat ook een meisje met een enorme taalachterstand. Haar moeder was een Duits-Marokkaanse, haar vader een Marokkaan. Heel lieve mensen die het moeilijk hadden. Ze zochten iemand bij wie

“ALS MIJN BUURVROUW OF VRIENDIN OPVANG NODIG HEBBEN, ZOU IK GEEN MOMENT TWIJFELEN. WAAROM ZOU IK HET DAN NIET DOEN VOOR EEN VREEMD KIND?”

hun dochtertje af en toe eens een middag kon spelen, voor een taalbad.” En dat zag de Nederlandse actrice Carly Wijs, die in Sint-Jans-Molenbeek woont, wel zitten. Omdat de ouders van het meisje wilden dat de opvang officieel werd geregeld, werd Carly Wijs gescreend door een dienst voor pleegzorg. “Aanvankelijk dacht ik dat het moeilijk zou liggen. Ik ben een

alleenstaande moeder en bovendien een kunstenaar. Niet bepaald mainstream. Maar dat vonden die ouders net fijn, omdat er dan tenminste geen man in huis was. Uiteindelijk is dat meisje hier maar een paar keer geweest, omdat de mama zich er toch niet zo goed bij voelde. Ze kreeg het gevoel dat haar dochter liever hier was dan thuis, omdat wij een groter huis hebben. Onzin natuurlijk, maar ik begrijp wel hoe hartverscheurend het moet zijn, als moeder.”

Die eerste pleegzorg werd dus nogal abrupt afgebroken. Maar omdat Carly toch al gescreend was, vroeg de dienst of ze ermee wilde doorgaan. “Dat vond ik prima. Zeker omdat je veel vrijheid hebt. Wanneer ze bellen, kan je nog altijd beslissen of het lukt of niet. We denken vaak dat we te weinig tijd hebben voor zulke dingen. Net als zoveel ouders heb ik het druk. Maar als mijn buurvrouw of een vriendin in nood zijn en dringend opvang nodig hebben, dan zou ik geen moment twijfelen. Dus waarom zou ik het dan niet doen voor een vreemd kind?”

CULTUURSCHOK

Sinds twee jaar biedt Carly ook vakantieopvang aan een Afrikaans jongetje van acht, Dylan (*schuilnaam, nvdr*). Precies even oud als Carly's zoon. "Hij heeft een fantastische mama, een echte *doorduwer* die haar drie kinderen overal mee naartoe neemt met de trein. Ze heeft het niet makkelijk, en af en toe heeft ze ademruimte nodig. Dylan is zo lief en slim, en bij ons leert hij ook eens een andere wereld kennen. In de herfstvakantie was hij hier, maar toen moest ik de hele week werken. Dus gingen hij en mijn zoon overdag van de ene oppas naar de andere. 's Morgens vroeg hij waar ik naartoe moest. Ik legde hem uit dat ik moest werken om genoeg geld te verdienen, zodat we op het einde van de week samen naar de film konden. Dat begreep hij wel. Maar toen ik de volgende ochtend weer weg moest, was hij verbaasd. *Werk jij elke dag?* Voor ons is dat de normaalste zaak ter wereld. Maar Dylan had nog nooit in een gezin gewoond waar de volwassene werkte. Al is dat intussen veranderd: zijn moeder heeft nu ook werk gevonden. Toch blijft het goed – voor hem en voor ons – om af en toe een andere kijk op de dingen te krijgen." Soms is het een cultuurschok, geeft Carly toe. "Dylan is heel gelovig, net als zijn mama. Zelf geloof ik niet. Tot hij hier een tijdje geleden toevallig een plastic tas zag staan van boekhandel Passa Porta, met daarop een quote van Woody Allen: 'God is dood, Nietzsche is dood en ik voel me ook niet zo lekker.' Voor hem was dat echt een schok: 'God is dood?' Ik moest hem sussen. Het was maar een tas met een onnozele zin erop. Zulke verrassingen kom je tegen bij pleegzorg. Vorige week had ik ook een moeilijk moment. Toen logeerden er twee kleine kindjes bij me, omdat hun mama een derde kindje kreeg en ze een week in het ziekenhuis moest blijven. Ik merkte dat er iets niet pluis was. En ik had ook het gevoel dat die mama haar kinderen liever niet afstond. Het zijn geen leuke momenten. Ik probeer dan bewust wat meer afstand te bewaren. Over het algemeen heb ik alleen positieve gevoelens bij pleegzorg, dus blijf ik het doen."

WE HEBBEN WÉL TIJD

Carly vindt pleegzorg een verrijking voor haar gezin. "Ik heb maar één zoon en hij heeft maar één ouder. Hij groeit dus echt op als een kleine prins. (*lacht*) Eerlijk is eerlijk: soms is hij jaloers als ik te veel aandacht geef aan een pleegkind. Daarom is het goed voor hem om af en toe ook iemand anders in huis te hebben. Hij groeit op in een bevoorrecht milieu. Ook zijn school, midden in Brussel, is eigenlijk een homogene groep waar veel ouders vrienden zijn van elkaar. Maar de wereld is groter dan dat. En ook voor mij is pleegzorg vaak een eyeopener. Ik realiseer me niet altijd in wat voor armoede bepaalde groepen van de samenleving nog leven. Ik had ook een romantisch beeld van broertjes. Ik dacht dat ze de hele dag

Carly Wijs, actrice, mama en pleegmama: "We leven in een samenleving die misschien toch te narcistisch is. We hebben het gevoel dat we nooit tijd hebben, terwijl veel mensen dagelijks een uur op Facebook zitten. Dan is het toch beter om eens iemand te helpen?"

gezellig samen spelen, en af en toe een keertje ruzie maken. Maar als Dylan hier in de vakantie is, maken ze veel ruzie, en daarnaast spelen ze ook samen. Eerst dacht ik dat het aan mij lag, maar blijkt dat de normale gang van zaken in een gezin met meer kinderen. (*glimlacht*) Ik heb ook het gevoel dat ik er wijsheid en inzicht uit haal. We leven in een samenleving die misschien toch te narcistisch is. We hebben het gevoel dat we nooit tijd hebben, terwijl veel mensen dagelijks een uur op Facebook zitten. Dan is het toch beter om eens iemand te helpen? Politici omschrijven dat graag als vermaatschappelijking van de zorg of – zoals de Nederlandse koning Willem-Alexander het onlangs nog zei – de participatiestaat. Dat zijn mooie woorden, maar ze kloppen ook. Het is echter vaak een excuus om te bezuinigen. Als onze politici geloven in dit inhoudelijke verhaal, dan zouden ze er net meer middelen moeten in pompen."

Ronny Mosuse

Lorin Parys

Marleen Merckx

UIT HUN LEVEN GEGREPEN

Ronny Mosuse, muzikant

Voor mij was pleegzorg een traumatiserende ervaring. Mijn ouders waren gescheiden en mijn moeder kon de zorg voor haar vijf onstuimige kinderen niet meer aan. Dus werden we onder het toezicht van een jeugdrechter geplaatst. Toen was dat iets vrij definitiefs. Die rechter werd onze voogd tot we achttien waren en mama had niets meer te zeggen. Mijn drie grote broers verhuisden naar een instelling, maar mijn zusje was nog te klein. Omdat ze haar niet alleen wilden laten, werd beslist dat wij tweeën naar een pleeggezin moesten. Een vreselijk moment: ik was vijf en plots stond er een sociaal assistente voor de deur. Ik vroeg haar of we nu eindelijk naar mijn broers zouden gaan. Ze knikte. Tot we na een lange autorit bij een gezin aanbelden. ‘Dit zijn je nieuwe moeke en vake’, zei ze toen. Dat kwam als een donderslag bij heldere hemel. Uit die korte periode in mijn pleeggezin heb ik inspiratie gehaald voor mijn eigen gezin. Misschien word ik op een dag zelf pleegouder. Zeker omdat er intussen veel veranderd is. Het contact met de ouders wordt gestimuleerd, de kinderen worden gehoord. Dat is belangrijk.”

Lorin Parys, COO van Uplace en erevoorzitter van Flanders DC

Mijn man en ik wilden graag kinderen, maar als homokoppel is dat niet evident. Er waren drie opties: een draagmoeder, adoptie of pleegzorg. Omdat er al zoveel kinderen zijn die iemand nodig hebben, kozen we voor die twee laatste pistes. We staan nu al meer dan vier jaar op de wachtlijst voor adoptie, en we hebben intussen twee pleegkinderen: een jongetje van vier en een meisje van één. Ze wonen allebei al

bij ons sinds ze een halfjaar oud zijn. Dat was een bewuste keuze. We wilden voor lange tijd betrokken zijn in hun leven en we wilden graag jonge pleegkinderen, omdat we er dan van in het begin bij konden zijn. Het nieuwe pleegzorgdecreet is zeker een stap vooruit. Ik vind het vooral cruciaal dat pleegzorg vanaf nu de eerste te overwegen optie wordt. Als samenleving zouden we veel meer mensen warm moeten kunnen maken voor pleegzorg. Ik zal niet beweren dat het iets voor iedereen is, maar wel voor meer mensen dan er nu aangemeld zijn. De overheid zou pleegzorg nog aantrekkelijker kunnen maken.”

Marleen Merckx, actrice

Jaren geleden – mijn dochter was nog klein – wilde ik graag een pleegkind. Ik droomde van een groot gezin, maar dat was er nooit van gekomen. Op die manier zou het alsnog lukken, en bovendien zou ik ook een kindje gelukkig kunnen maken. Maar uiteindelijk ben ik toch afgestapt van dat idee, omdat ik veel weg ben. Overdag zit ik vaak in de opnamestudio (Merckx speelt Simonneke in de Eén-soap *Thuis*, nvdr) en 's avonds sta ik op de planken. Mijn man heeft soepele werkuren, dus hij kon na school wel altijd onze dochter opvangen. Maar nog een pleegkindje erbij? Nee, bij nader inzien was dat toch niet zo'n goed idee. Intussen had ik wel al contacten gelegd met een pleegorganisatie. Toen ik hen uitlegde waarom het toch niet zou doorgaan, vroegen ze mij om meter te worden van Pleegzorg Vlaanderen. Ik heb geen moment getwijfeld.”

▶ Lees meer op weliswaar.be/114

▶ [weliswaar](https://www.facebook.com/weliswaar)

DE OERMENS IN ONS IS EEN *COUCH POTATO*

TEKST MARLEEN FINOULST | ILLUSTRATIE NIX

Het Vlaams Actieplan Voeding en Beweging 2009-2015 wil alle Vlamingen in beweging krijgen. Initiatieven en inspanningen om mensen in gang te krijgen, leveren echter frustrerend weinig resultaten op. Voor het gros van de bevolking blijft bewegen een opgave. Iets waar je moe van wordt en waar je tijd voor moet maken. Nochtans komt lichaamsbeweging het dichtst in de buurt van het ultieme wondermedicijn: mensen die voldoende bewegen hebben een betere weerstand, worstelen minder met hun gewicht, hebben een beter humeur, sterkere botten, een grotere spiermassa, verbranden meer calorieën in rust.

We kennen de boodschap onderhand wel: vijf keer per week een half uurtje matig intensief bewegen is voldoende. Als het zulke voordelen biedt voor lijf en leden, waarom hebben we er dan zo weinig zin in? Een foutje van de evolutie? Ons genetisch materiaal kon de snelle veranderingen in onze leefomgeving helaas niet bijbenen en dat speelt ons parten. Genetisch gezien vertonen we nog 99,9% gelijkheid met de neanderthalers. Zij moesten veel inspanningen leveren om aan voedsel te geraken. Op jacht gaan, verzamelen, een vuurtje stoken om voedsel te bereiden. Daarenboven werden ze voortdurend bedreigd door hongersnood. De mens is nog steeds geprogrammeerd voor die levensstijl: zo veel mogelijk calorieën opnemen uit het voedsel dat we nuttigen en bewegen zo veel mogelijk vermijden om energie te sparen. Dat zou onze neiging verklaren om in de zetel te blijven zitten: zo sparen we energie.

Helaas kennen we al lang geen voedselschaarste meer en hoeven we ook niet meer op jacht. Zelfs maaltijden bereiden schiet er vaak bij in. We leven in tijden van overvloed en het overschot aan calorieën slaan we op in de vorm van vet, voor het geval we met hongersnood geconfronteerd zouden worden. We luilakken liever in de zetel. Naar de fitness gaan vraagt een inspanning. Bewegen gaat dus in tegen je eigen natuur. Je moet een drempel over en die is voor de ene mens hoger dan voor de andere. In het begin is bewegen zelden leuk. Dat moeten we durven toegeven. Pas als je regelmatig sport en je lichaam gewend geraakt aan de actie, wordt het plezierig. Die eerste periode moet je dus doorbijten. Wie daarin slaagt, merkt na enkele weken al een gunstig effect. Hoe langer en intensiever je bezig bent, hoe groter de gezondheidswinst: je wordt energiever, jeugdiger en gezonder. Wie eens de smaak te pakken heeft, wil niet meer stoppen.

- ▶ Dr. Marleen Finoulst is hoofdredacteur van Bodytalk en blogt voor Weliswaar over gezondheidskwesties: weliswaar.be/bodytalk
- ▶ [f weliswaar](https://www.facebook.com/weliswaar)

ARMOEDEBESTRIJDING OP EUROPEES NIVEAU IS ESSENTIEEL

EEN VUIST TEGEN ARMOEDE

EUROPA De structurele strijd tegen armoede moet Europees worden gevoerd. Zo denkt Ludo Horemans erover. Hij stond mee aan de wieg van zowel het Vlaamse, het Belgische als het Europese armoedenetwerk. Zijn conclusie: “We hebben alle instrumenten voorhanden voor een gemeenschappelijk en slagkrachtig Europees armoedebeleid, maar de politieke wil ontbreekt.”

TEKST GOELE GEERAERT | FOTO BOB VAN MOL | ILLUSTRATIE NORA THEYS

Ludo Horemans werkte bijna veertig jaar aan armoedebestrijding vanuit het buurt- en opbouwwerk in Antwerpen, de huidige ‘Samenlevingsopbouw Antwerpen stad’. Hij stond ook mee aan de wieg van zowel het Vlaamse, het Belgische als het Europese armoedenetwerk. Horemans richtte dat laatste mee

“SOCIALE INVESTERINGEN MOETEN HET SYSTEEM VAN SOCIALE BESCHERMING VERSTERKEN, NIET VERVANGEN.”

op en was er negen jaar lang voorzitter van. “Dankzij onze invloed is er duidelijk meer aandacht voor een sociaal Europa, vooral sinds de Lissabonstrategie. Die had aanvankelijk enkel een economisch luik, maar door de felle reactie van onder meer het armoedenetwerk werd er een halfjaar na de lancering – in december 2000 – een sociaal deel aan toegevoegd.”

Heeft het Europese armoedenetwerk vandaag nog evenveel impact als tijdens zijn beginperiode?

Ludo Horemans: “Vanaf 2008 was er de financiële crisis. Met de besparingsmaatregelen die de Europese Commissie aan de lidstaten oplegde, is het Europese armoedebeleid totaal de verkeerde kant uitgegaan. De EU 2020-strategie in 2010 kondigde eerder een afname aan dan een groei van de aandacht voor het Europese sociaal beleid. Een goed voorbeeld is de manier waarop het Europese platform tegen armoede in 2010 moest worden samengesteld. Wij pleitten er sterk voor dat nationale platforms tegen armoede het voortouw zouden nemen. Het mocht geen Europees onderonsje blijven en moest door de lidstaten worden ondersteund door nationale hervormingsprogramma’s. Maar die nationale opbouw is uiteindelijk tegengehouden, met alle gevolgen van dien. Het Europese platform, de zogenaamde Europese

conventie, heeft nog nooit een evaluatie gemaakt van wat de EU 2020-strategie heeft betekend voor de globale Europese armoedebestrijding.”

EEN GEBREK AAN POLITIEKE WIL

Het belangrijkste Europese instrument inzake armoedebeleid is momenteel het zogenaamde Social Investment Package (SIP), waarmee de lidstaten worden aangemoedigd meer sociale investeringen te doen. Welke waarde heeft het SIP volgens u?

“De teksten van het SIP zijn op zich niet slecht, maar ze moeten consequent worden doorgevoerd. Dat vraagt bereidwilligheid van de lidstaten, maar ook een aantal zware institutionele hervormingen. Vandaag heeft de Raad van Ministers bijvoorbeeld nog steeds het laatste woord, boven het parlement. Geen enkele lidstaat zou dat voor zichzelf aanvaarden. Los daarvan is het ook essentieel dat de inhoud van het SIP op de juiste manier wordt geïnterpreteerd. De sociale investeringen moeten het systeem van sociale bescherming versterken, niet vervangen. Of nog: het SIP mag niet worden gezien als een besparing op de sociale zekerheid in die landen waar een sterk systeem voorhanden is. Het moet een aanzet vormen om de sociale bescherming en sociale zekerheid verder uit te bouwen in die lidstaten waar ze vandaag niet of te weinig bestaan.”

Wat zijn volgens u de grootste troeven en zwaktes van het Europese armoedebeleid?

“De grote kracht is dat de Europese Commissie over alle instrumenten beschikt om een echt sociaal beleid uit te stippelen en haar doelen van de Europa 2020-strategie te halen. Ze kan een directieve of richtlijn opstellen waarmee ze de lidstaten aanzet een systeem van sociale zekerheid te ontwikkelen of verder uit te bouwen. Een belangrijke stap zou bijvoorbeeld de optrekking van het basisinkomen zijn tot de Europese armoedegrens. Professor Bea Cantillon berekende dat dit Europa jaarlijks zo'n 130 miljard euro zou kosten. Dat lijkt veel, maar eigenlijk is het niet meer dan 1% van het BNP van de 27 Europese lidstaten. Bovendien moet die 130 miljard niet op een jaar worden gerealiseerd. We kunnen die doelstelling bijvoorbeeld spreiden over een tiental jaar, wat betekent dat elk land er jaarlijks 0,1% van zijn BNP voor voorziet. Er zullen zeker arme lidstaten zijn die dat een te grote inspanning vinden. Maar ze zouden kunnen gebruikmaken van de structuurfondsen, om hen via het Europese solidariteitsmechanisme in die richting te laten evolueren. Het argument dat een Europees minimuminkomen juridische aanpassingen vraagt of op institutionele knelpunten botst, klopt niet. De Europese Commissie heeft alle instrumenten in handen om een gemeenschappelijk Europees sociaal beleid te vormen. Ze kan het afdwingbaar maken via stevige aanbevelingen in de nationale hervormingsprogramma's. Wie zich er niet aan houdt, moet je niet

Ludo Horemans, voorzitter Europees Armoedenetwerk (EAPN): “Het argument dat een Europees minimuminkomen juridische aanpassingen vraagt, klopt niet.”

gaan beboeten, maar kan je bijvoorbeeld wel de toegang tot bepaalde fondsen weigeren. De grote zwakte van Europa is dat de politieke wil om tot een sociaal beleid te komen, momenteel ontbreekt.”

ALLES KAN BETER

Hoe evalueert u het Vlaamse en Belgische armoedebeleid?

“België is een van de goede leerlingen op het vlak van armoedebestrijding. Dat komt vooral dankzij ons systeem van sociale zekerheid. Hadden we dat niet, dan zouden er dubbel zoveel Belgen in armoede leven als vandaag. Wat niet betekent dat we het niet nog beter zouden kunnen doen.”

U bent sinds deze zomer met pensioen. Wat betekent dit voor uw engagement bij de verschillende armoedenetwerken?

“Ik blijf als vrijwilliger meewerken aan het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding. Ook Europees blijf ik actief. De strijd tegen armoede is nog niet gedaan. Een waardig bestaan voor iedereen, met voldoende middelen: het is een doel waarvoor ik me zolang ik kan, zal blijven engageren.”

PROUST VS. TUYTSCHAEVER

VERTROUWEN IN DE BEPERKING

TEKST NICO KROLS | FOTO STEPHAN VANFLETEREN

Danser en acteur Karel Tuytschaever (28) werkt voor het eerst samen met Theater Stap. Hij regisseert en choreografeert *Pia Madre*, een voorstelling over de oermoeder en wat ze met mannen doet. Ook in de seksuele betekenissen van het woord. De voorstelling is geen klassiek theater, wel een concertant ritueel vol fysieke handelingen. De oervrouw wordt mishandeld en baart een kind dat 'anders' is, en dat sterft. En ze speelt een spel met vier types van mannen. De Kolonie MT speelt de muziek van Bo Spaenc en de tekst is van schrijver-performer Elvis Peeters. Actrice-muzikant Liesa Van der Aa speelt viool, zingt en vertelt het verhaal. De acteurs spelen associatieve tafereels die onderbroken en begeleid worden door muziek, zang en vertelling. Dat gebeurt allemaal op een gouden vloer die symbool staat voor een sacrale arena, maar ook als spiegel werkt. En er bengelt een schape boven het podium – metafoor voor religie, zuiverheid, leven, maagdelijkheid en overgave. "Een onderzoek naar lichaam en identiteit", noemt Tuytschaever het. "Ik wilde altijd al werken met de spelers van Theater Stap. Hun directheid trekt me aan. Hun ego zit niet in de weg, wat bij andere professionele acteurs wel eens het geval is. Hun eerlijkheid en liefde ontroert me. Hun onmiddellijke overgave en vertrouwen ook. Eerlijkheid is voor een acteur een enorme kwaliteit. Die eerlijkheid hebben de acteurs van Theater Stap uit zichzelf. Mensen met Down zijn ook erg fysiek. Ze knuffelen en kussen graag. Het thema van erotiek en intimiteit in *Pia Madre* heb ik aan de acteurs zelf te danken. Hun lichaam bepaalt mee wie ze zijn. Ze vertrouwen op hun eigenheid en op wat wij als hun beperking zien. En ze spelen met overgave. Dat maakt de samenwerking zo leuk. Voorwaarde was dat ik de voorstelling in hun eigen wereld kon plaatsen, en vice versa. Hun identiteit laten samenvallen met de iconische personages, dat is het resultaat van onze samenwerking."

En dus wilde Weliswaar weten wie Karel Tuytschaever wel denkt dat hij is. We legden hem de vragenlijst van Proust voor en gingen hem interviewen.

© Peter Gevers

Wat is jouw belangrijkste karaktertrek?

Rustige eenvoud (denk ik toch).

Wat is je grootste angst?

(grondig onleesbaar gemaakt door Karel)

Wat is jouw idee van volmaakt geluk?

Daar wil ik naar blijven zoeken. Alhoewel, ik vind het leuker als het me overkomt. Trouwens, ik voel me al vaak gelukkig eigenlijk. Misschien is dat volmaakt geluk.

Wat waardeer je het meest in je vrienden?

Echte vrienden onderscheiden zich wanneer ik ze tegenkom, ongeacht hoelang het geleden is, alsof ik hen gisteren het laatst gezien heb.

Wat is jouw favoriete bezigheid?

Bezig zijn met dingen die me gelukkig maken of me voeden. Dat mag soms alleen en soms omringd door lieve mensen.

Wat vind je niet leuk aan je uiterlijk?

Tja.

► *Het interview en de volledige lijst van Proust vs. Tuytschaever lees je op weliswaar.be/114*

► *Theater Stap speelt Pia Madre nog tot 14 november 2013*

► www.theaterstap.be

► [f weliswaar](https://www.facebook.com/weliswaar)

ALLES VOOR HET ALGEMEEN BELANG

LEVEN EN WERK Marc Morris draait er zijn hand niet voor om zich als tovenaars te verkleden tijdens de heksentocht in zijn dorp. Maar hij is vooral gekend als secretaris-generaal van de Vlaamse overheid, bevoegd voor het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Met pijn in het hart legt hij de hoogste functie van het ministerie na zeven jaar neer, om zich met volle overgave te storten op zijn schepenambt in Bertem. TEKST NICO KROLS | FOTO STEPHAN VANFLETEREN

De avond van de laatste gemeenteraadsverkiezingen was het al duidelijk dat Marc Morris eerste schepen in Bertem zou worden. Toen ook het geschuif met de bevoegdheidspakketten afgerond werd, bleek dat Morris een monsterportefeuille in handen zou krijgen. Het was thuis dat hij de knoop doorhakte: op zijn zestigste met pensioen bij de Vlaamse overheid en de komende zes jaar werken voor zijn gemeente. Op het moment dat je dit leest, is Morris al geen secretaris-generaal meer van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. “Toen ik zag voor welke opdracht ik als eerste schepen zou staan, wist ik het wel. Als ik beide jobs zou cumuleren, dan zou ik geen van beide goed kunnen doen.” Voor iemand die al 36 jaar in de gemeentepolitiek actief is, lijkt het een gedroomde fin de carrière. Vroeger was hij al eens twaalf jaar schepen geweest. De interesse en het engagement voor de lokale politiek is er altijd geweest.

“ALS JE EEN GOED EN BELANGRIJK MAATSCHAPPELIJK DOSSIER HEBT, MOET JE DOORZETTEN.”

“Van bestuurskunde weet hij bestuurskunst te maken”, zegt voormalig minister van Welzijn Inge Vervotte. “Voor hem is dat vakmanschap en een passie.” Marc Morris behoort tot de generatie van topambtenaren die de opdracht kregen om de eerste staatshervorming in goede banen te leiden en Vlaanderen van bij de start vorm te geven. Rechtvaardigheid en werken aan het algemeen belang zit hem in het bloed. De rijken en gezonden kunnen voor zichzelf zorgen, zegt hij zelf. “Het zijn de pechvogels die je moet helpen. Omdat je het kan.”

Voormalig secretaris-generaal Guido Deblaere, Morris' voorganger, herinnert zich het begin van hun samenwerking. “We waren aan het brainstormen en toen de klad erin kwam, nam Marc zijn gitaar en speelde een nummer dat op de situatie van toepas-

sing was. Dat vond ik bepaald verrassend (*lacht*). Maar ik wist toen al wat ik aan hem zou hebben. Daar zat een man die harde noten kon kraken, maar ook zachte noten kon spelen.”

Marc Morris kijkt uit naar zijn volkomen nieuwe bevoegdheden. “Lokaal ga ik dingen doen die ik als ambtenaar nooit gedaan heb, zoals openbare werken en stedenbouw. Dat heeft alvast het voordeel dat ik deontologisch ook niet in conflictzones terecht kom.”

HET PERSPECTIEF VAN DE HULPZOEKENDE MENS

Wat was voor u de belangrijkste ontwikkeling voor de welzijns- en gezondheidssector?

“De Integrale Jeugdhulp. Daarbij werd de sectorale belangenbehartiging meer en meer doorbroken ten voordele van een meer integrale benadering van het cliëntperspectief. Met andere woorden, de belangen van de actoren in een of andere sector zijn niet het belangrijkste, maar voorop staat wat er in het perspectief van de hulpzoekende mens van belang is.”

Is de ontzuiling en ontschotting er volgens u voldoende doorgevoerd?

“Dat proces is nog niet afgelopen. Die evolutie zet zich door en is hopelijk niet meer terug te draaien. Uiteindelijk gaat het in allereerste instantie om wie hulp en zorg nodig heeft. Als we dat perspectief uit het oog verliezen, dan zouden we terug naar af gaan.”

Kan de Integrale Jeugdhulp een voorbeeld zijn voor andere sectoren om beter samen te werken?

“Dat ligt voor de hand. Neem nu de samenwerking tussen wonen en welzijn. Eindelijk kan de sociale huisvesting mee actief zijn in het voorzien van assistentiewoningen. Dat is een goeie evolutie die past in dezelfde idee als die van de Integrale Jeugdhulp. Kijk ook naar de armoedeactieplannen. Het besef is er dat je armoede niet oplost met een verkokerde aanpak en met een hokjesmentaliteit.”

Wat vindt u de belangrijkste les uit uw loopbaan?

“Als je een goed en belangrijk maatschappelijk dossier hebt, moet je doorzetten. Je mag je pas bij de nederlaag neerleggen als het niet meer anders kan. Pas als het hopeloos is, mag je opgeven.”

Maar wanneer is het hopeloos?

“Als je tot tweemaal toe van de hoogste politieke echelons nul op het rekest krijgt, weet je dat je niet meer moet aandringen. Twee keer nee is genoeg, drie is te veel. Je moet weten wanneer iets politiek onhaalbaar is en wanneer je moet wachten op betere tijden. Maar zolang dat niet duidelijk is, is mijn motto: obstakels zijn er om op te lossen en tot ze opgelost zijn, moet je doorzetten. Blijven pompen tot het water stroomt.”

DE MAATSCHAPPIJ MEE VORMGEVEN

Wat staat het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te wachten na de volgende staats-hervorming?

“Er komen stevige uitdagingen aan. We krijgen bevoegdheden van de federale overheid die sterk verwant zijn met wat wij bij de Vlaamse administratie doen, op het vlak van gezondheidszorg, ouderenzorg, de justitiehuisen. Het heeft praktische gevolgen omdat er veel personeel meekomt. Ik weet niet of het ook betekent dat al die nieuwe bevoegdheids-pakketten aan ons beleidsdomein worden toegevoegd. Allicht wordt nog in de regering besproken of de Vlaamse overheid het bij de huidige dertien beleidsdomeinen houdt of deze anders indeelt. De budgetten nemen ook toe. Voor de ouderenzorg, die nu quasi volledig in handen van de gemeenschappen komt, moeten we een globale, eenduidige visie uittekenen. Daar bestaan veel ideeën over die uitgebreid besproken moeten worden. Ik weet van vorige staatshervormingen hoe boeiend het kan zijn om zulke grote en grondige veranderingen aan te vatten. We geven daar de maatschappij vorm mee. We kunnen zaken vlot trekken. Door de vergrijzing en de groei van de bevolking stijgen de behoeften, maar de oplossing is niet te vinden in meer van hetzelfde. De arbeidsorganisatie, de manier waarop we mensen en middelen inzetten in de zorgsector, zal helemaal herbekeken moeten worden. Het is een immense uitdaging voor de komende generatie. Maar je moet dat met vertrouwen tegemoet zien. We moeten er hard en onafgebroken aan werken.”

Wie en wat waren uw belangrijkste inspiratiebronnen?

“De kernvraag in heel mijn loopbaan is altijd geweest: ‘Wat is rechtvaardig en dient het algemeen belang?’ Tegelijk zijn er veel collega’s van wie ik veel heb geleerd. Enkele namen die een bijzondere rol hebben gespeeld in mijn loopbaan zijn *mijn* ministers Rika Steyaert en

Marc Morris: “De manier waarop we mensen en middelen inzetten in de zorgsector zal helemaal herbekeken moeten worden. Het is een immense uitdaging voor de komende generatie. Maar je moet dat met vertrouwen tegemoet zien.”

Hugo Weckx. En de secretarissen-generaal Guido Deblaere en Eric Stroobants. Die vier mensen hebben mij sterk beïnvloed, hebben in me geloofd en me alle kansen gegeven.”

Wat is goed leiderschap volgens u?

“Daarin zijn verschillende elementen van tel. Je moet doelstellingen vooropstellen vanuit een ambitieuze en tegelijk realistische visie. Je bereikt die doelstellingen door met mensen samen te werken, hen te inspireren en te stimuleren om het beste uit zichzelf te halen. Je moet duidelijk maken wat je wilt bereiken, maar ook open staan voor ideeën van anderen. En ten slotte mag je niet vergeten zelf het goede voorbeeld te geven. Met andere woorden, doe wat je zegt, rekening houdend met het belang van de organisatie en de mensen die er werken.”

► Lees het volledige interview op weliswaar.be/114

► [weliswaar](https://www.facebook.com/weliswaar)

DE ZOEKTOCHT NAAR ALTERNATIEVE FINANCIERING

VAARWEL SUBSIDIES

SOCIAAL ONDERNEMEN Heel wat organisaties uit de welzijnssector hebben maar één bron van inkomsten: subsidies. Maar wat als die opdrogen? Moet je dan ook maar meteen je hele organisatie opdoeken? Professor Lucas Meijs (Rotterdam School of Management) vindt van niet. “Het komt er vooral op aan een goede financieringsmix te vinden.” TEKST STEFANIE VAN DEN BROECK | FOTO BOB VAN MOL | ILLUSTRATIE NORA THEYS

In de welzijnssector is het niet bepaald *bon ton* om veel over geld te praten. Laat staan over winst of commerciële belangen. Nochtans zijn veel van die organisaties commerciëler dan ze vaak beseffen, vindt professor Lucas Meijs. “Neem nu al dat vrijwilligerswerk. Als je erin slaagt om mensen gratis

kunnen dromen.” En toch: als het over geld gaat, dan slinkt die commerciële *feeling* snel weer weg. Dan focussen de meeste organisaties op één ding: subsidies. “Het voordeel daarvan is natuurlijk dat het een transparante, duidelijke geldbron is. Maar er zijn ook wel wat nadelen aan verbonden. Wie subsidies krijgt, moet daar namelijk ook iets tegenover stellen. Er wordt een zekere controle, of zelfs macht, uitgeoefend door de overheid. In heel wat organisaties zit de overheid op drie stoelen: als financier, bestuurder en wetgever. Dan krijg je directeurs die zeggen: ‘Een goed idee voor onze organisatie, maar het mag niet van de overheid.’ Dat werkt niet. Zoek dan maar op een andere plaats je geld, zodat je tenminste je eigen beleid kan kiezen. Bovendien zijn subsidies ook onzeker. Bij elke nieuwe verkiezing komen ze op losse schroeven te staan.” Eigenlijk moet je als verstandige organisatie dus altijd op twee paarden gokken. Of beter nog: op drie

“ALS JE STEEDS MEER OPSCHUIFT NAAR HET PROFIT-GEDEELTE, DAN RAAKT DE NON-PROFIT IN DE VERGETELHEID. HET IS EEN EVENWICHTSOEFENING OP DE GRENZEN VAN BEDRIJFSMATIG GEDRAG.”

voor je te laten werken, dan ben je commercieel gezien goed bezig. Of neem de voedselbanken. Die kunnen de rest van de wereld overtuigen van het feit dat zij de moeite waard zijn om geholpen te worden. Dat is iets waar veel bedrijven alleen maar van

of vier. Wie te sterk afhankelijk is van één geldbron verliest macht. En je staat nergens meer als die inkomstenbron opdroogt. Daarom pleit Meijs voor een goede financieringsmix. “Voor een non-profitorganisatie zijn er drie belangrijke geldbronnen. Subsidies, donaties en eigen inkomsten. Het hoeft niet per se een perfecte mix van die drie te zijn. Als voedselbank bijvoorbeeld zijn eigen inkomsten quasi onmogelijk. Maar ze moeten wel onafhankelijk van elkaar lopen. Als er één bron droog valt, heb je de andere nog. En ook in die drie soorten bronnen zijn er verschillen. Als je alleen door de Vlaamse overheid wordt gesubsidieerd, ben je kwetsbaarder dan wanneer je geld krijgt van je gemeente, je provincie, Vlaanderen, de federale overheid én Europa. Dat geldt ook voor donaties. Je hebt beter 50.000 kleine donateurs die elk jaar trouw 20 euro storten, dan één groot fonds. De ene bron is trouwens makkelijker dan de andere. Particuliere donateurs verwachten weinig tot niets in de plaats, terwijl zo’n fonds misschien elk jaar een rapport wil.”

VERHUUR JE GEBOUWEN

Subsidies en donaties: tot zover lijkt het logisch. Maar eigen inkomsten? Dat is voor veel organisaties onmogelijk. De meeste welzijnsorganisaties richten zich namelijk op mensen die weinig tot niets kunnen betalen. Er zijn verschillende manieren om daar een mouw aan te passen, zegt Meijs. “Je kan als organisatie ook een profitgedeelte uitbouwen. Denk maar aan musea die een winkel en een café uitbaten. Welzijnsorganisaties die in het weekend hun gebouwen verhuren als feestzaal. Of sportorganisaties die sportdagen voor bedrijven organiseren. Met als enige doel: winst genereren. Op het eerste gezicht lijkt dat in tegenspraak met het concept non-profit. Dat is een misvatting. Je mag winst maken, je mag die winst alleen niet uitkeren aan aandeelhouders. Zolang je de inkomsten opnieuw investeert in je eigen organisatie, is er niets aan de hand. In Nederland heb je bijvoorbeeld enkele conferentiecentra die eigendom zijn of waren van kerken. Ze gebruiken hun winst om in de vakanties kampen voor gehandicapte kinderen te organiseren. Dat brengt trouwens een extra voordeel met zich mee. Mensen die het hele jaar door voor een commerciële markt werken, werken ook anders. Als je alleen liefdadigheid verricht, krijg je zelden tegenspraak. Maar dan weet je niet wat de mensen willen. Denk maar aan de voedselbanken. Die zullen zelden klachten krijgen over hun product, want wie durft er nu te klagen over iets wat gratis is?”

Maar aan zulke winstgevende acties zijn ook valkuilen verbonden. “Als je steeds meer opschuift naar het profitgedeelte, dan raakt de non-profit – toch de basis van je organisatie – in de vergetelheid. In Amerika heb je bijvoorbeeld veel ziekenhuizen die winst maken dankzij hun verzekerde patiënten,

waardoor ze ook onverzekerde mensen kunnen helpen. Dat is prima, zolang je de beide doet. Wanneer de slinger overslaat naar de winstkant, houdt het op. Het is vaak een moeilijke balans. Neem nu de wereldwinkels. Die moeten voldoende winst maken, want anders kunnen ze de deuren sluiten. Maar als ze te veel winst maken, betekent dat

Lucas Meijs, Rotterdam School of Management: “Voor een non-profitorganisatie zijn er drie belangrijke geldbronnen. Het hoeft niet per se een perfecte mix te zijn, maar ze moeten wel onafhankelijk van elkaar werken.”

eigenlijk dat ze hun leveranciers – uit de derde wereld – te weinig betalen. En dan schieten ze hun doel weer voorbij. Het is een evenwichtsoefening op de grenzen van bedrijfsmatig gedrag.” “Wie het veiliger wil houden, kan ook nog op andere manieren inkomsten binnenhalen. Bijvoorbeeld door een systeem van verschillende tarieven in te voeren. In sociale restaurants kan je één euro aanrekenen voor de armste klanten, vijf euro voor de gemiddelde groep en tien euro voor de rijkste groep. Of je kan experimenteren met *pay it forward*-technieken, vernoemd naar de gelijknamige film met Kevin Spacey. Bij koffieketen Starbucks werd er zo’n actie gelanceerd. Je kocht een kop koffie en kon een tweede kop voorafbetalen. Die mocht dan nadien door iemand anders worden geconsumeerd, een zwerver bijvoorbeeld.” Maar het hoeft niet altijd om geld te draaien. “Weinig vermogende klanten kan je ook op een andere manier laten helpen. De klanten van voedselbanken helpen soms bij de bedelingen. Zo krijgen ze de kans om iets terug te doen, wat hen vaak een beter gevoel geeft dan wanneer ze iets zomaar krijgen.”

RED MODEM

ADVISERING | Met de steun van Provincie Antwerpen geeft Modem reeds 22 jaar onafhankelijk advies en vorming over hulpmiddelen voor personen met een handicap. Slinkende budgetten in deze crisistijden brengen de werking van Modem

in gevaar. In 2012 beantwoordde Modem ruim 1.400 vragen van info en advies. Jaarlijks nemen meer dan 2.000 hulpverleners deel aan de opleidingen die Modem organiseert. Als Modem verdwijnt, gaat heel wat expertise verloren. Heb je ooit al een beroep gedaan op Modem of lees je met veel interesse hun nieuwsbrief? Laat dan weten waarom Modem voor jou belangrijk is, zodat beleidsmakers weten waarom ze in Modem moeten investeren. Heb je goede ideeën over fondsenwerving of andere manieren om Modem op weg te helpen? Geef dan een seintje aan wim.debacker@kinsbergen.provant.be.

► www.modemadvies.be

PROEFTUINEN VOOR OUDERENZORG VAN DE TOEKOMST

EXPERIMENT | Onze ouderen zijn niet van gisteren en dus moet de ouderenzorg kwaliteit bieden. In het licht van de ouderenpiek tegen 2020, richtte de Vlaamse Regering een proeftuin op waar partners sectoroverschrijdend op zoek gaan naar een innovatieve benadering van de behoeften van ouderen. Ouderen willen zo lang mogelijk thuis blijven wonen, met voldoende sociaal contact. De vereenzaming van onze ouderen aanpakken is één van de grote uitdagingen voor de toekomst. “Deze proeftuin zal in het teken staan van het verbeteren van de levenskwaliteit van onze ouderen”, zegt Ingrid Lieten, Vlaams minister van Innovatie. In de proeftuinen gaan zorgprofessionals en vrijwilligers samen op zoek naar nieuwe vormen van buurtzorg. Ze willen ook het aanbod van de thuiszorg optimaliseren en de druk op het zorgpersoneel en de mantelzorgers verkleinen. Dankzij het platform LiCaLab (Living & Care Lab) in de regio Kempen start bijvoorbeeld een project dat medicatie en medische hulpmiddelen op afspraak aan huis laat bezorgen door Bpost. Dit bespaart mantelzorgers, apothekers en andere zorgverleners tijdverslindende en soms dure verplaatsingen. Langs de andere kant vergroot de zelfredzaamheid en de levenskwaliteit van de oudere zodat hij of zij langer thuis kan blijven wonen. De proeftuinen kaderen in de doelstellingen van Flanders' Care.

► Meer op weliswaar.be/114
 ► www.zorgproeftuinen.be

GEZONDHEID TROEF: PAK OVERGEWICHT AAN

SENSIBILISERING | Het kenniscentrum Eetexpert stelde een infopakket samen dat huisartsen moet helpen bij de aanpak van overgewicht. “Uit recent onderzoek weten we dat slechts vier op de tien patiënten met overgewicht door hun huisarts gewezen worden op de mogelijke gezondheidsrisico's. Meerdere huisartsen hebben ons ook te kennen gegeven dat het voor hen onduidelijk is wat er van hen verwacht wordt op dit vlak”, zegt An Vandeputte, coördinator van Eetexpert. “Het materiaal van Eetexpert speelt daarop in. Huisartsen krijgen antwoorden op vaak gestelde vragen. Hoe bepaal ik of een patiënt met overgewicht een verhoogd gezondheidsrisico loopt? Naar wie kan hij of zij worden verwezen voor hulp? Hoe kan ik dit probleem zelf bespreekbaar maken en mijn patiënten motiveren? Met welke collega's uit andere disciplines kan ik hiervoor samenwerken?”

► Meer info op www.eetexpert.be

© Thinkstock

MIGRATIESAMENLEVING

In steden als Brussel of Rotterdam vormen mensen met wortels in migratie al de meerderheid van de stadsbewoners. Volgend decennium is dat ook in Antwerpen een realiteit. Op een halve eeuw evolueren we tot een echte migratiesamenleving. Diversiteit ligt echter nog altijd gevoelig. Hoe kunnen we samenleven? Stellen we de juiste vragen? Houden we rekening met alle standpunten, problemen en kansen?

- ▶ *Dirk Geldof*, Superdiversiteit. Hoe migratie onze samenleving verandert, *Acco*, 2013, 216 p., € 22. ISBN 9789033493362.
- ▶ Lees het interview op weliswaar.be

Weliswaar.be

Welzijns- en gezondheidsmagazine voor Vlaanderen uitgegeven door de Vlaamse overheid – Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Jaargang 19 – nummer 5
 Editie oktober-november 2013

Redactie: Nico Krols, Liesbeth Van Braeckel
 Eindredactie: Harold Polis

Medewerkers: Marjorie Blomme, Eric Bracke, Bianca De Wolf, Ria Goris, Stefanie Van den Broeck

Tekeningen en cartoons: Ief Claessen, Amira Daoudi, Mieke Lamiroy, Elisabeth Noels, Nora Theys

Fotografie: Jan Locus, Bob Van Mol, Stephan Vanfleteren

Directie: Liesbeth Van Huffelen

Verantwoordelijke uitgever:
 Marc Morris, secretaris-generaal,
 Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Contactpunt Nederland: Arthur Jansen Advies

Productie: Roularta Custom Media

Oplage: 50.000

Abonnementen, adreswijzigingen, annuleringen: weliswaar@abonnementen.be of 078 15 22 50. Bij adreswijziging oud én nieuw adres en abonneenummer vermelden. Ontvang je te veel of te weinig exemplaren? Laat het ons weten. Geef het abonnementsnummer op dat bij je adres vermeld staat.

Redactie: info@weliswaar.be.
 Tel.: 02 553 33 76 of 02 553 07 32
 Fax: 02 553 31 40
 Vlaamse overheid – Departement WVG
 Weliswaar
 Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Wil je een kort bericht plaatsen?
www.weliswaar.be

De inhoud van de artikels weerspiegelt niet noodzakelijk de visie van de Vlaamse overheid.

Weliswaar kan geen lezersbrieven opnemen. Je reactie is altijd welkom op het redactieadres of info@weliswaar.be en [facebook.com/weliswaar](https://www.facebook.com/weliswaar)

Weliswaar wordt gedrukt op milieuvriendelijk papier.

WIW 114.13 – JG 19/nr. 5

Lid van de Unie van de Periodieke Pers

ISSN 1371-9092

SOS ARMOEDE

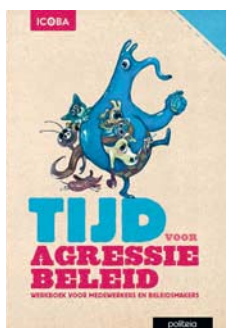
Straathoekwerkers verzamelden ervaringen van gezinnen in armoede. Die straatverhalen gaan over succes en falen, onvermogen en kracht, engagement en machteloosheid. Hoe kan je arme mensen helpen zonder te betuttelen?

- ▶ *Griet Roets, e.a.*, "Laat mijn kop met rust!" Een project over straatwijs opvoeden, *Garant*, 2013, 144 p., € 16,90. ISBN 9789044130218.

ANTWOORD OP INTIEME VRAGEN

Hoe zorgt een voorziening voor een duidelijke en haalbare visie op seksualiteit? Hoe werk je met kinderen met een beperking rond seksualiteit? Hoe kunnen pleegouders een vertrouwensrelatie opbouwen met het pleegkind, zodat er in alle eerlijkheid over seksualiteit gepraat kan worden? Een praktijkboek dat geen vraag uit de weg gaat.

- ▶ *Steunpunt Jeugdhulp*, Intimiteit, lichamelijke en seksualiteit. Praktijkboek, *Politeia*, 2013, 208 p., € 18. ISBN 9782509015907.

HALT AAN DE AGRESSIE

De impact van agressie op mens en organisatie is groot. Het tast de veiligheid en het welzijn van medewerkers en cliënten aan. Hoe kan je een doeltreffend agressiebeleid vormgeven? Zie ook www.tijdvooragressiebeleid.be.

- ▶ *ICOPA*, Tijd voor agressiebeleid. Werkboek voor medewerkers en beleidsmakers, *Politeia*, 2013, 208 p., € 29,50. ISBN 9782509016348.

▶ [Meer boeken op weliswaar.be/uitgelezen](http://www.weliswaar.be/uitgelezen)

DE PLEEGZORG WORDT HERVORMD

Lees het dossier p. 13-20.

**Pleegzorg anno 2014.
Focus op effectieve
pleegzorg**

is een studiedag van VUB
in samenwerking met
Jongerenwelzijn
op 22 november 2013.

*Meer info op
www.jongerenwelzijn.be*

Afgiftekantoor Gent X
Roularta Media Group
Meiboomlaan 33, 8800 Roeselare

TIJDSCHRIFT

Weliswaar, welzijns- en gezondheidsmagazine
verschijnt zesmaal per jaar
(februari, april, juni, september, november, december)
Machtigingsnummer 2386570
Erkenningsnummer P3A8091

UV